

**SZÉKESFEHÉRVÁRI KODÁLY ZOLTÁN
ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS
ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Módosítva: 2017.szeptember 01.

Mottó: *„Kultúrát nem lehet örökölni,
az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog,
ha minden nemzedék újra meg újra
meg nem szerzi magának.” (Kodály Zoltán)*

Kneifel Imre
igazgató

TARTALOM

BEVEZETŐ	3
NEVELÉSI PROGRAM	
I. Pedagógiai alapelvek	5
II. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai, feladatai, eljárásai	7
III. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	12
IV. Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	18
V. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	21
VI. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai	30
VII. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai feladatok	32
VIII. A tanulók intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje	37
IX. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái	38
X. A tanulmányok alatti vizsgák és alkalmassági vizsga szabályai, valamint a gimnáziumi szóbeli felvételi vizsgakövetelményei	46
XI. A felvétel és átvétel szabályozása	46
XII. Elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	51
XIII. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke.....	53

Bevezető

Iskolánk a Székesfehérvári Kodály Zoltán Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola.

Fenntartója a Klebelsberg Kunó Intézményfenntartó Központ, 1051 Budapest, Nádor u. 32.

Mint általános iskola körzeti feladatokat lát el, emellett 1. évfolyamtól városi beiskolázású, az ének – zenét emelt szinten oktató iskola. Gimnáziumunkban minden évfolyamon egy – egy osztály van, ezekben is emelt szinten folyik az ének-zeneoktatás. A gimnázium városi – megyei és regionális beiskolázású.

Az iskolánkban nevelő – oktató munkát folytató valamennyi pedagógus rendelkezik a megfelelő szakképesítéssel. A pedagógusok mellett könyvtáros, fejlesztőpedagógus, oktatástechnikus, iskolatitkárok segítik a nevelő – oktató munkát.

A nevelőtestületünk tagjai munkájukat nagy szakértelemmel és odaadással végzik. Tudásukat a különböző továbbképzéseken állandóan gyarapítják.

A beiskolázási körzetünkben élő családok szociális-, anyagi és kulturális helyzete eltérő. Ezért egyik fontos feladatunknak tekintjük a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatását, az esélyegyenlőség biztosítását. Emellett azonban hangsúlyt helyezünk a tehetséges, jó képességű gyerekek fejlesztésére is.

Tantervünk biztosítja, hogy az alapfokú nevelés-oktatás pedagógiai szakaszában **az alsó tagozaton** a tanítás-tanulás szervezése játékos formában a tanulói közreműködésre építve, az érdeklődés felkeltésére, a problémák felvetésére, a megoldás keresése és a tanulói képességek fejlesztését szolgáló ismeretek elsajátítására irányuljon. Az általános iskolában a tanulói terhelés a tanulói képességekhez igazodva növekszik. Az emelt szintű ének – zenei osztályainkban alapvető fontosságú a zenei képességek fejlesztése. Ezt tanórai illetve tanórán kívüli tevékenységek biztosításával próbáljuk meg elérni.

A zenéhez való pozitív viszony kialakítása az általános tantervű osztályokban is nevelő – oktató munkánk célkitűzései között szerepel.

Az alapfokú művészetoktatási intézménynek 12 évfolyama van, az oktatás előképző, alapfokú és továbbképző évfolyamokon folyik.

Az alapfokú művészetoktatás ágazatai és tanszakai:

Zeneművészeti ág: Népzene

- Hangszeres tanszak:
 - népi hegedű
 - népi brácsa
 - népi bőgő, cselló, ütőgardon, dob
- Vokális tanszak:
 - népi ének

Táncművészeti ág:

- Néptánc tanszak

Képző- és iparművészeti ág:

- Grafika tanszak
- Festészet tanszak

Színházművészeti – bábművészeti ág:

- Színháték tanszak

NEVELÉSI PROGRAM

I. Pedagógiai alapelvek, értékek

Iskolánk nevelőinek munkáját a következő pedagógiai alapelvek irányítják:

A nevelési – oktatási alapelvek általános lényeges, normatív jellegű irányelvek, amelyek az iskolánkban folyó nevelés és oktatás minden területére és formájára érvényes törvényszerűségekre és a nevelési – oktatási tapasztalatokra alapozódva biztosítják a nevelés eredményességét. Iránymutatóul szolgálnak pedagógusoknak és az iskolának a nevelés-oktatás komplex folyamatában. Az alábbi alapelvek tartós, hosszabb időre szóló elvei iskolánknak.

1. **Komplexitás elve** - testi-, lelki-, szellemi és erkölcsi folyamatok figyelembe vétele és összehangolása a nevelés, oktatás során.
2. **Tapasztalatszerzés elve** – lehetőség teremtése a nevelés - oktatás folyamatában a tanulók számára a saját tapasztalatok megszerzésére, megértésére és általánosítására.
3. **Külső hatások elve** – azokra a tapasztalatokra, információkra, ismeretekre történő támaszkodás, amelyeket a tanulók az iskolán kívül, mindennapi életükben szereznek.
4. **Egyenrangúság elve** – a nevelés – oktatás folyamatában a pedagógus és a növendék, mint a nevelés-oktatás két alapvető tényezője, egyenrangú félként vesz részt. A tanuló a nevelés-oktatásnak nem tárgya, hanem alanya.
5. **A pedagógus vezető szerepének elve** – az egyenrangúság elvével összhangban a pedagógusnak vezető szerepe van a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységének megszervezésében, személyiségük fejlődésének támogatásában.
6. **A következetesség elve** – igényesség, határozott követelmények támasztása a tanulókkal szemben, egyúttal lehetőség nyújtása a tanulói önállóság, kezdeményezőkézség, kreativitás kibontakoztatására.
7. **A bizalom elve** – bizalom, megértés, tisztelet a tanuló személyisége iránt, törekvés a személyes kapcsolatok kialakítására.
8. **Életkor és egyéni sajátosságok figyelembe vételének elve** – a nevelési – oktatási folyamatnak a tanuló fejlődéséhez, fejlettségi szintjéhez igazítása.
9. **Művészetek iránti fogékonyság elve** – a művészetek hatása a sokoldalú személyiség kialakításában, felhasználva a komplexitás alapelvében megfogalmazottakat is.
10. **Különböző közösségekhez tartozás elve** – a tanulók mindig szűkebb (család, osztály, iskola) és tágabb (környezet, társadalom) közösség tagjai. A nevelés- oktatás az emberi viszonyokban gazdag közösségek hatásrendszerén át a közösségekben a közösségek életterének, céljainak, érdekeinek figyelembe vételével, a közösség aktív részvételével történik. A közösségek biztosítanak terepet – a pedagógus vezető, irányító, kezdeményező szerepe mellett – a tanulók önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához.

A pedagógiai alapelveinkből következnek iskolánk nevelő-oktató munkájának értékei, melyek a következők:

- a haza felelős polgárává válják;
- kifejlődjék benne a hazafiság érzelemvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- válják képesség az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és élővilág változatosságának megőrzését.

II. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai, feladatai, eljárásai

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai:

1. A diákok művelt, egészséges emberré, szabad és gazdag személyiséggé, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberré nevelése, erkölcsi értékeinek fejlesztése.
2. A nemzeti értékek megőrzése és az európai humanista értékrend elfogadására, valamint az ehhez való igazodás és az ennek megfelelő viselkedés elsajátítására való nevelés.
3. Olyan önismeret kialakítása, amely hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez.
4. Bizalmon alapuló, otthonias légkör megteremtése, felkészítés a családi életre, a felelős párkapcsolatok kialakítására, a családi közösségek megbecsülésére és a harmonikus családi minták követésére.
5. Egészséges életmódra nevelés, legyenek képesek testi és lelki egyensúlyuk megővésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.
6. Szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása.
7. A természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás kialakítása.
8. Olyan jártasságok és készségek kialakítása és képességek fejlesztése, amelyek lehetővé teszik tanulóink számára, hogy életük folyamán képesek legyenek az önálló ismeretszerzésre, és képesek legyenek igazodni a társadalom állandó változásaihoz, megfelelő foglalkozást, pályát válasszanak.
9. A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénzvilág és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.
10. A tanulók a globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét.
11. Adjon alkalmat az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítsa a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
12. A művészeteket, a zenét értő, szerető és művelő emberek nevelése.
13. Vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építse, alakítsa képességeiket és gyarapítsa ismereteiket.
14. Sokrétű ismeretközléssel a tanulók önálló problémamegoldó képességének és kreativitásának fejlesztése.

A fentiekben megjelölt célokat a következő feladatokon keresztül kívánjuk megvalósítani:

- Iskolánk olyan *ismereteket közvetít*, melyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását segítik elő, valamint eligazodásukat a szűkebb és tágabb környezetben.
- Az ismeretek az emberre, társadalomra, művészetekre, a természetre, a tudományokra, technikára egyaránt vonatkoznak, ezzel széleskörű ismeretanyaghoz juttatjuk diákjainkat.
- Fontos, hogy *tanulóink elsajátítsák az egyéni tanulás eredményes módszereit*, ezzel elősegítjük, hogy a jövőben képesek legyenek az önálló ismeretszerzésre.
- A kialakított jártasságok, készségek és képességek pedig tegyék lehetővé számukra az *ismeretek gyakorlatban történő eredményes alkalmazását*.
- *Törekszünk* az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására.
- Zenei és művészeti élmények nyújtásával szeretnénk elérni tanulóinknál a művészetekhez való pozitív viszonyulást. A zene gazdagítja a személyiséget és harmonikusabb egyéniség kialakulását eredményezheti. Zenei nevelésünkkel igazodunk a *Kodály* által megfogalmazot-

- takhoz: "*A zene mindenkié*".
- Diákjainkkal megismertetjük és megszerettetjük a népi hagyományokat és szokásokat.
 - Szeretnénk megismertetni tanulóinkat nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, kiemelkedő személyiségeivel és hagyományaival, hogy mindezek megbecsülésével tápláljuk a gyerekekben a haza, a szülőföld iránti szeretetet.
 - Fontos feladat a nemzeti identitástudat kialakítása és fejlesztése.
 - Tanulóink tartsák fontosnak és természetesnek a városunkhoz való tartozást is, örömmel vegyenek részt - az eddigi hagyományokhoz híven - különböző városi rendezvényeken, megmozdulásokon.
 - Az országban élő nemzetiségek, etnikumok kulturális értékeinek megismertetésével hozzásegítjük őket ahhoz, hogy közvetlen környezetükben elfogadják és megértsék a másságot.
 - Segítenünk kell diákjainkat abban, hogy megértsék, a határon túli magyarság is a magyar kulturális örökség része, és azért küzd, hogy hagyományaink, szokásaink ápolásával megőrizhesse magyarságát.
 - Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink megismerkedjenek más európai népek kultúrájával, nyitottak legyenek hagyományaik, szokásaik és életmódjuk megismerésére.
 - Sajtátsák el diákjaink azokat a nyelvi alapokat, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy egy – gimnáziumban kettő – idegen nyelven eredményesen kommunikáljanak.
 - Fejlesszük az európai kulturális örökség gazdagságának megismerését, amikor csak lehet közvetlen tapasztalat útján.
 - Ki kell alakítanunk diákjainkban az európai értékek megbecsülését általánosságban is, és különösen olyan demokratikus értékekre vonatkozóan, mint a tolerancia, egyenlőség, empátia.
 - Elő kell segítenünk azoknak a nemzetközi irányzatoknak, gondolkodásmódoknak, viselkedésmintáknak megismerését és megértését, amelyek az európai társadalmat megváltoztatják és nagy valószínűséggel hatással lesznek diákjaink jövőjére is.
 - Fel kell készíteni tanulóinkat arra, hogy elfogadják felelősségüket, mint európai polgárok, és építő hozzáállást tanúsítsanak olyan fontos kérdésekben, mint a béke, valamint az emberi jogok érvényesítése az egész világon.
 - A környezetét védeni, formálni tudó tanulók nevelése.
 - Az életkori sajátosságoknak és az egyéni adottságoknak megfelelően fejlett fizikumú, testi képességű és higiéniés kultúrával rendelkező tanulók nevelése.
 - Sportolni, mozogni szerető, testileg edzett diákok nevelése.
 - Tiszteletben tartjuk tanulóink személyiségét.
 - Segítjük őket abban, hogy megismerjék önmagukat, és egyre kompetensebbek legyenek soruk, életpályájuk irányításában.
 - A gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe.
 - Minden gyerek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére, tanulmányi munkájában és egyéb más - életében jelentkező - problémájának megoldásában.
 - Törekszünk a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására:
 - tanuló és tanuló,
 - tanuló és pedagógus,
 - tanuló és az iskola dolgozói,
 - pedagógus és szülő,
 - pedagógus és pedagógus között.
 - Kiemelkedő jelentőségű a tanulók erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi, lelki egészségének kialakítása, a harmonikus családi életre nevelés.
 - Rendszeresen kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal.
 - Lehetőséget biztosítunk a szülőknek arra, hogy minél jobban megismerhessék iskolánk életét, tevékenységét, eredményeit.
 - Igyekszünk elérni, hogy a szülők is magukénak érezzék iskolánkat, problémáinkat, és "együtt

- gondolkodva" oldjuk meg azokat.
- A tanulók rendelkezzenek hasznosítható ismeretekkel a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági, pénzügyi intézményekről és folyamatokról.
 - Kiemelkedő feladat a médiatudatosságra való nevelés.

Az iskolai nevelő-oktató munka eljárásai és eszközei

A nevelő-oktató munka céljaink és feladataink megvalósítását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott *nevelési-oktatói eljárások, módszerek*.

Nevelési- oktatási eljárásaink, módszereink kiválasztásánál azonban nemcsak nevelési –oktatási céljainkhoz és feladatainkhoz kellett igazodni, hanem:

- a *tanulók* életkori sajátosságaihoz,
- értelmi és érzelmi fejlettségéhez,
- képességeihez,
- a pedagógusok személyiségéhez
- pedagógiai kultúráltságához
- felkészültségéhez
- vezetői stílusához
- valamint a *mindenkori szituációhoz és annak tartalmához*.

Ugyanakkor azt is tudnunk kell, hogy nincs két egyforma szituáció, nincs két egyforma gyerek, két egyforma pedagógus. A nevelési módszereket mindig úgy kell megválasztani, hogy azok a leghatékonyabb alkalmazást tegyék lehetővé. A tanulók képességeinek megfelelően ezért elengedhetetlen a differenciálás a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységekben egyaránt. Mindebből következik, hogy minden nevelési szituációt más-más módszer, illetve módszerkombináció alkalmazásával oldunk meg.

Az iskola pedagógusaival szembeni intézményi elvárás, hogy direkt és indirekt módszereket egyaránt alkalmazzon a tanórákon, foglalkozásokon. Ezekhez használjon nyelvi és nem nyelvi (gesztus) eszközöket.

A tanuló csoportok képességeihez és tananyaghoz választható:

<i>oktatói módszerek</i>	<i>munkaformák</i>	<i>didaktikai feladatok:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>előadás</i> • <i>magyarázat</i> • <i>elbeszélés</i> • <i>tanulók kiselőadásai</i> • <i>megbeszélés</i> • <i>projekt</i> • <i>vita</i> • <i>szemléltetés</i> • <i>kooperatív tanulás</i> • <i>szimuláció</i> • <i>szerepjáték</i> • <i>játék</i> • <i>házi feladat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>egyéni munka</i> • <i>frontális munka</i> • <i>párban folyó munka</i> • <i>csoportmunka</i> • <i>kooperatív csoportmunka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>figyelem felkeltése</i> • <i>célkitűzés</i> • <i>ismétlés</i> • <i>új ismeretek nyújtása</i> • <i>tények, jelenségek sokoldalú elemzése</i> • <i>fogalomalkotás, következtetés, absztrakciók</i> • <i>rendszerezés és rögzítés</i> • <i>alkalmazás</i> • <i>ellenőrzés</i> • <i>értékelés</i>

A módszerek alkalmazásának fontos törvénye: *a módszerek, eljárások kombinációja*. Ezt szem előtt tartva kell mindig választani a módszerek közül.

Iskolánk pedagógusai által használt módszerek alapvetően két nagy csoportba oszthatók:

1. *Közvetlen (direkt) módszerek* azok, amely alkalmazásával a pedagógus közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
2. *Közvetett (indirekt) módszerek* azok, amelyekben a nevelői hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

A különböző nevelési célok eléréséhez egyaránt alkalmazzuk mind a közvetlen, mind pedig a közvetett módszereket.

1. *A meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás*

<i>Közvetlen</i>	és	<i>Közvetett módszerei</i>
<ul style="list-style-type: none"> - szóbeli ráhatás (értelmi és érzelmi) - példaadás - magyarázat - beszélgetés - a tanuló önálló elemző munkája - önbírálat 		<ul style="list-style-type: none"> - felvilágosítás a betartandó magatartási normáról - példakép-állítás - vita

2. *A tevékenység megszervezésének*

<i>Közvetlen</i>	és	<i>Közvetett módszerei</i>
<ul style="list-style-type: none"> - követelés - ellenőrzés - értékelés - gyakorlás - megbízás - segítségadás 		<ul style="list-style-type: none"> - a tanulói közösség tevékenységének megszervezése - közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása - hagyományok kialakítása, ápolása - ellenőrzés - értékelés

3. *A magatartásra ható*

<i>Közvetlen</i>	és	<i>Közvetett módszerek</i>
<p>a.) <i>ösztönző módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ígéret - helyeslés - biztatás - elismerés - dicséret - osztályozás - jutalmazás <p>b.) <i>Kényszerítő módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - felszólítás - követelés - parancs - büntetés 		<ul style="list-style-type: none"> - a nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében - személyes példamutatás - műalkotások bemutatása - elbeszélés - tények, jelenségek bemutatása, elemzése - a követendő egyéni és csoportos munkák kiemelése a közösség életéből

c.) *Gátlást kiváltó módszerek*

- felügyelet
- ellenőrzés
- figyelmeztetés
- intés
- fenyegetés
- tiltás
- átterelés
- elmarasztalás

A nevelés eredményességéhez **nevelési eszközökre** is szükség van.

Általánosságban a nevelési eszköz fogalmát a következő értelmezésben használjuk:

- Olyan tárgy, amelyek szükséges a neveléshez.
- Eszköz alatt értjük a fő tevékenységformákat, amelyek a játék, a munka és a tanulás; valamint e meghatározás kiegészülhet egyéb tevékenységformákkal is: sport, verseny, szabadidős tevékenységek.
- Gyakran a nevelési módszerek különböző formáit, változatait is eszköznek nevezzük: verbális és non verbális kommunikáció, mint a nevelés eszközei.

Mivel a nevelési eszközök alkalmazásának lehetőségei iskolánk nevelő és oktató munkájában az első kettő értelmezés szerint a pedagógiai programunk más-más fejezeteiben megtörténik, ezért itt csak a nevelési módszer harmadik értelmezésével foglalkozunk.

A nevelési módszerek különböző formái, változatai, mint a nevelés eszközei

1. *Nyelvi, verbális eszközök*

Az információközlés olyan módja, amikor közölnivalónkat a nyelv segítségével továbbítjuk.

Ide tartoznak:

- beszéd: lehet előadás, magyarázat, tényközlés, elbeszélés;
- beszélgetés:
 - a nevelésnek azért fontos eszköze, mert mindkét fél aktívan vesz részt benne,
 - tartalmát tekintve lehet: szabad beszélgetés vagy irányított beszélgetés
 - szervezettség alapján lehet spontán vagy szervezett
 - formája alapján lehet egyéni vagy csoportos
- interjú

2. *Nem nyelvi (non verbális) eszközök*

Az információközlés olyan módja, amikor közölnivalónkat nyelven kívüli eszközökkel fejezzük ki.

A non verbális eszközök:

- kísérhetik a verbális közléseinket,
- nyomatékosíthatják azokat,
- helyettesíthetik azokat,
- ellentmondhatnak azoknak.

A nevelő-oktató munkában leggyakrabban alkalmazott non verbális eszközök: arckifejezés, szemmozgás, tekintet, testközelség, térközszabályozás, testhelyzet, testtartás, mozdulatok (gesztusok), kulturális jelzések.

A pedagógiai munka egyik kulcskérdése a verbális és nem verbális információk egymáshoz való viszonya. A pedagógus hitelessége múlik azon, hogy a verbális és nem verbális közlése egyértelmű, összhangban van-e. Ellentmondás esetén sokkal hamarabb válik hihetővé a nem verbális tartalom, mint a szóbeli, és ezek közül is elsősorban az akaratlan. Szerepük tehát nem jelentéktelen, tudatos működésükkel a pedagógus fokozhatja munkája hatékonyságát.

III. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Tökéletes, hibátlan ember nincs. Nekünk mégis arra kell törekednünk, hogy nevelőmunkánk során a gyermekekben a legelőnyösebb személyiségjegyeket alakítsuk ki. Olyan felnőttekké kell nevelnünk őket, akik számára az emberi élet méltósága a legfontosabb, akik az élet értelmét az értelmes életben látják - ami a kulturált, a harmonikus, az erkölcsös, "emberi" életmóddal azonos.

Szentgyörgyi Albert szavaival: "Az iskola arra való,
 hogy az ember megtanuljon tanulni,
 hogy felébredjen a tudásvágya,
 megismerje a jól végzett munka örömét,
 megízlelje az alkotás izgalmát,
 megtanulja szeretni, amit csinál,
 s megtalálja azt a munkát, amit majd szeretni fog."

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető célja és feladata, hogy a *tanulók személyiségét* a különféle *iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze*.

A személyiségfejlesztés az önfejlődés elősegítése, a belső lehetőségeket kicsaló, és azokat társas kapcsolatokban kipróbáló öntapasztalás folyamata, melynek során arra építünk, ami a személyiségben lehetőségként adott.

Az ember személyiségét sok tényező befolyásolja. A gyermek, a fiatal személyiség vonásai a családban alakulnak ki. Az iskola ezeket a pozitív hatásokat igyekszik kiaknázni, felerősíteni, a családból hozott negatív nevelési szokásokat azonban nehezen tudjuk ellensúlyozni.

Az iskolai tanterv a műveltségre, a tanítandó tartalmakra, az oktatási feladatokra koncentrál. Ezekhez hozzárendelve fogalmaz meg követelményeket a különböző képességekre és készségekre vonatkozóan. A neveléssel, személyiségfejlesztéssel kapcsolatos tevékenységek, egységes követelmények, képviselt értékek kidolgozása, megfogalmazása a tantestület feladata, s az iskolai élet valamennyi megnyilvánulásában, minden tantárgyban érvényesítendő. Minden tantárgy helyi tantervében megfogalmazásra került az adott tantárgy cél- és feladatrendszere, amely tartalmazza a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos tevékenységet is az egységes és kulturált életmódra nevelés, az értelem kiművelésével, a szakmai képzés alapozásával, az alkotóképesség fejlesztésével, a tehetséggondozással kapcsolatban. Az egyes tantárgyak más-más oldalról közelítik meg a személyiségfejlesztés lehetőségeit, más-mást emelve ki, a közös feladatokat is szem előtt tartva.

Munkánk célja: a személyiségközpontú, személyiségfejlesztő oktatás.

Színes, tartalmas sokoldalú iskolai életben, tanuláson, játékon, munkán keresztül fejleszteni a tanulók *énképét, önismeretét, együttműködési készségét, akaratát*. Középpontban a tanulók tudása, képességei, egész személyiségének fejlesztése áll. A különböző ismeretek elsajátítása eszköz a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, cselekvési képességek kialakításához, fejlesztéséhez. Az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez. Képzésünk tartalma az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó kultúra alapvető eredményeit foglalja magába, alkalmazkodva a tanulók *életkori, fejlettségi szintjéhez a kiválasztással és elrendezéssel*.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink

Az iskolai tanulás eredményességének legfontosabb feltétele a **tanulási motívumok** fejlesztése. Ösztönöznünk kell a **megismerési vágy** fejlődését. Táplálnunk kell **kíváncsiságukat**, felkeltenünk **érdeklődésüket** s fejleszteni pozitív élmények által. Segítenünk kell **érdeklődési körük** kialakításában.

- Ki kell alakítanunk a problémamegoldó, felfedező, értelmező tanulást, az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességeket, fejleszteni a felfedezési vágyat.
- Fontos, hogy kialakuljon a tanulási kötelességtudat, a tanulási teljesítményvágy, az egészséges tanulási ambíció, a tanulási igény szint, az önfejlesztési igény. Fel kell tárnunk az alkotó tevékenységre alkalmas tantárgyi tartalmakat és tanórán kívüli lehetőségeket. A tehetséggondozás minden terén kiemelt szerepet kap a zenei tehetségek fejlesztésén kívül a sport, rajz, nyelvi, matematikai, irodalmi, természettudományi vagy társadalomtudományi témákban egyaránt.
- A tanulás során minden tantárgy anyagában, minden korosztály számára meg kell keresni azokat a témákat, amelyek **játékos módszerekkel** elsajátíthatók. A játékszeretet és alkotás vágy fejlesztése kettős feladat - az öröklött motívumok rendszeres gyakorlásának lehetővé tétele, s újabb és újabb fejlesztő hatású játékok megismertetése, elsajátíttatása, megszerettetése. A tanulás, az iskolába járás inkább életmód, mint program gyermekkorban. Serdülőkorban válik ez először fontos kérdéssé. A tanulás értékének meggyőződéssé válása, az életre való felkészülés, a majdani érvényesülés eszköze. A továbbtanulási szándék, mint tanulási motívum erősítése **jelentős feladattá** alakul. El kell érni, hogy az iskolába járást jövőjük szempontjából fontosnak tartásuk, ne csak átvészeljék ezeket az éveket.
- A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségekben való élet során fejlesztjük a tanuló **önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritáskészségét, empátiáját**. Legyen reális, a közösség által is elfogadott **énképük**, éljenek az **önismeret és önfejlesztés** lehetőségeivel.
- Rendelkezzenek reális pályaelképzeléssel, melyhez figyelembe veszik adottságaikat, érdeklődésüket, eredményeiket.

Az alapvető **erkölcsi értékek** megismertetése, tudatosítása a többi tantárgy mellett elsősorban az **etika** illetve az **osztályfőnöki tantárgy** feladata.

A tanulók életében fontos a közösségbe - közösségekbe való beilleszkedés, ahol a tanulók személyiségfejlődése, érzelmi karaktere optimálisan fejlődhet. Kibontakozhasson az együttes tevékenységben való részvétel igénye és képessége. Legyenek képesek együttesen, fegyelmezetten, önmagukért és egymásért is *felelősen tevékenykedni*, kulturáltan *viselkedni* és *kommunikálni*. Az iskola feladata, hogy tudatosítsa a közösség demokratikus működésének értékét, szabályait. Tisztázza az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát. Megalapozza a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására. A demokratikus normarendszert kifejleszti a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra is.

Kiemelkedő feladat a **nemzeti, nemzetiségi és etnikai hagyományok tudatosítása** és ápolásukra való nevelés. Az iskola fejleszti a tanulóknál a nemzeti azonosságtudatot, képviseli az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt. Erősíti az **Európához tartozás tudatát**, készíti más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére.

A tanulóknak nemcsak szellemi, hanem **testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése** is feladataink közé tartozik. Tudatosítani kell az egészséges életmód, **egészségvédelem fontosságát**. Segíteni a **szenvedélybetegségek megelőzésében**, az egészségre ártalmas szokások kialakulásában.

A tanulói személyiségfejlesztés szinterei:

1. **Legfontosabb szintere** a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő **tanítási óra**. Az iskola nevelői a tanítás-tanulás során kiemelten fontosnak tartják a tanulók *motivált-ságát, a tanulói aktivitás* biztosítását és a *differenciálást*. Előnyben részesítjük az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, pl. önálló, csoportos munka. *A játékok és képességfejlesztő eljárások* a rögtönzött *drámajátzást* segítik elő. A drámajáték az emberépitést célozza, feladata a személyiségformálás, a kapcsolatfelvétel a kapcsolattartás, a közlés megkönnyítése. Szociális és esztétikai érzékenységet alakítanak ki. Így segítenek a közösségbe beilleszkedni, emberi méltóság tiszteletére, önálló gondolkodásra és az alkotáshoz szükséges bátorságra nevelnek.
2. **A tanítási órán kívüli tevékenységek**
 - a.) *Hagyományörző tevékenységek*:
 - Fontos feladat az iskola névadójának, Kodály Zoltán emlékének ápolása. Ezt szolgálja az évenként megrendezésre kerülő Kodály Napok programsorozata (vetélkedők, versenyek, karácsonyi koncert).
 - Művészeti iskola tanszakainak évenkénti záró rendezvénye, bemutatója.
 - Évenként megrendezésre kerülő általános iskolai/gimnáziumi Alba Regia Nemzetközi Gyermekkórus Fesztivál, fehérvári Ének Kórusfesztivál
 - „Szállj elő zöld ág” néptáncfesztivál
 - "Múzeumi nap" - budapesti múzeumok megtekintése illetve helyi múzeumok anyagával való ismerkedés – a szülők igénye szerint.
 - Az alsó tagozatosok részére szervezett Város és megyei szépkiejtési és olvasóverseny.
 - Kórustalálkozók, ill. szereplések, Helikon rendezvényen való részvétel.
 - Madarak és fák napja;
 - Évenkénti felső tagozatos történelemverseny;
 - Természettudományi terepgyakorlat 6. és 8. számára;
 - Az összetartozás napjának programja - utazással egybekötve- a gimnáziumi tagozaton.
 - A megyei és városi diáknapi programján való részvétel.
 - b.) A tehetség fejlesztését, gondozását, illetve a képességek fejlesztését szolgálják a *tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások*: A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlődésére ad lehetőséget. A *szakkörök* indításáról – megfelelő óraszám és létstám esetén - a tanév elején dönt a nevelőtestület. A tehetséges tanulók továbbfejlődését segítik a különféle *versenyek, vetélkedők* az iskolán belül illetve iskolán kívül. A felkészítést a szaktanárok végzik.
 - c.) A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható *iskolai könyvtár* is segíti.
 - d.) A tömegsport működése biztosítja a testedzést, felkészít a versenyekre.
3. **Az iskolán kívüli tevékenységek**
A tanító szaktanár, illetve az *osztályfőnök* a szabadidő helyes és kulturált eltöltésére igyekszik tanulóit felkészíteni túrák, kirándulások, erdei iskolák, táborok, színház, múzeum- illetve könyvtárlátogatás szervezésével, ha a szülők igényt tartanak rá. Ezzel is teret adva a tanulók önfejlesztésének.

A **személyiségfejlesztés legfontosabb szereplője az osztályfőnök**, aki lehetőleg 4 évig vezetve osztályát kiemelten foglalkozik a tanulók magatartásának célirányos formálásával. Munkája során igyekszik összehangolni az iskolai és iskolán kívüli nevelési tényezőket, pedagógiai törekvéseket.

Ennek érdekében megismeri a gyerekek személyiségvonásait, családi körülményeit, társaik, osztálytársaik között elfoglalt helyzetüket. Az alsó tagozatban az osztályfőnök folyamatosan együtt

van osztályával. Felső tagozatban és gimnáziumban az osztályfőnök szerepe módosul - a sokféle hatás koordinálására van szükség.

Az *osztályfőnöki óra* tulajdonképpen egy közösségi beszélgető óra, az osztállyal való közvetlen, fesztelen érintkezés színtere, amelyen lehetőség van a beszélgetésekre, szociometria készítésére, szituációs játékokra.

Az osztályfőnök feladat és célrendszerében - mint ahogy az osztályfőnök munkájában és céljaiban is, *összefonódik a személyiség és közösségfejlesztés*. (Lásd osztályfőnöki kerettanterv: cél és feladatrendszer).

A tanulók egyéniségének alakításában a tanárnak, nevelőnek szoros kapcsolatot kell kiépítenie a családdal, szülővel a közös követelmények érdekében. Erre adnak lehetőséget a fogadóórák, szülői értekezletek s szükség esetén a családlátogatások.

Helyi személyiségfejlesztési elemek az iskola pedagógiai programjában

Az iskola helyi tanterve az **emelt szintű ének-zene oktatáson** keresztül lehetőséget biztosít olyan speciális személyiségfejlesztő stratégia kialakításához: amely kiemelten kezeli, felhasználja és erősíti a *zene személyiségformáló* hatását. Ezáltal

- a tiszta zenei harmónián keresztül erősíti a lélek harmóniáját, kiegyensúlyozottságot teremt,
- feszültségoldással csökkenti az egyént érő stresszhelyzetek káros hatását,
- az aktív éneklésen és zenélésen keresztül fejleszti a koncentrációképességet, rendszerességre szoktat, biztosítja a személyiség összerendezettségét,
- ezáltal fejleszti a felfogóképességet,
- tökéletes munkavégzésre ösztönöz,
- megadja az alkotás és önkifejezés örömét,
- elősegíti az intuitív és empátiás készségek fejlődését.

Pedagógiai programunk személyiségfejlesztési lehetőségei:

1. A *zene készségtárgy*. Fontos szerepet játszik az egyéb készségek tanulásakor, hiszen ezekhez már meglévő tanulási stratégiákat gyakoroltat be. Kialakítja az egyénben azt a képességet, hogy kisebb-nagyobb csoport előtt kulturáltan és fegyelmezetten szerepeljen, hallgatóságával megértesse mondanivalóját - akár szóban, akár zenében, vagy egyéb úton kifejezve. Már ezzel is bizonyos mértékig hozzájárul az egyén autonómiájának kialakulásához.
2. Az iskola célja a *zeneszerető, zeneértő, kultúra- és művészetek iránt nyitott* és fogékony fiatalok képzése. Ezáltal elősegíti az interkulturális tanulást, segít kialakítani más népek kultúrájának elfogadását, megértését, szeretetét. Erősíti a toleranciát, és a tiszteletet mások alkotásai, munkái iránt.
3. Nagyban hozzájárul a *népi hagyományok* továbbviteléhez, a kulturális diverzitás megőrzéséhez. Ezt a tantervi ének-zene órák mellett a tanórán kívüli tevékenységben is megerősíti a helyi, országos és nemzetközi versenyeken, találkozókön történő részvétellel, valamint partner intézményekben történő különórák látogatásával.

A hagyományőrzés, nemzeti összetartozás kifejezéseként az iskola – lehetőség szerint - szoros kapcsolatot tart a *határon túli magyarok* szervezeteivel, művészeti csoportjaival.

A diákok **demokratikus jövőképek** kialakításához az iskolán belül a *diák önkormányzati rendszer* ad keretet. A diákoknak lehetősége nyílik a demokratikus intézményrendszer működésébe történő bepillantásra: gyakorolhatja jogait, kötelességeit. Ezzel együtt kialakítja a demokratikus szemléletét. A diák önkormányzat fontos eszköz az egyéni autonómia fejlesztésében: a fiatal tudjon véleményt formálni, összegyűjtött információk alapján döntéseket hozni, és döntéseinek következményeiért felelősséget vállalni. Alakítson ki magában egy egészséges versenyszellemet. Cél önállóan gondolkodni tudó és döntéskompetens embereket nevelni, akik másokkal képesek együttműködni.

Ennek fejlesztését szolgálja a tantervbe épített *osztályfőnöki, etikaóra*, illetve a *történelem tantárgy*.

A másokkal való **együttélés, tolerancia** kialakításának eszközei az osztályok közötti cserekapcsolatok, melyek biztosítják a tapasztalati tanulást. A *diákcsere, országos és nemzetközi kórus-találkozók, versenyek* fontos részei a mobilitás, kölcsönösség és kommunikációs stratégiák fejlesztésének.

Az identitástudat szerves része a *nemzeti értékek megismerése, védelme, továbbvitele*. Erre a helyi tanterv lehetőséget biztosít a *magyar irodalom, a magyar történelem, földrajz, honismeret órák* keretében; valamint a tanórán kívüli tevékenységek közül a *táborok, túrák, rendszeres kirándulások* alkalmával. A nemzeti hagyományok védelméhez tartozik a *nemzeti ünnepekről történő megemlékezés, a nemzeti jelképekkel történő azonosulás*. Ezek megjelenítése a külföldi utak alkalmával.

Az **írás-olvasás készségben**, valamint a **kommunikáció fejlesztésében is** megjelenik a toleranciára nevelés igénye. Az iskolában nemcsak a harmóniáról kell beszélni, nemcsak arról hogy kerüljük el a konfliktust, hanem kell létre hozni a harmóniát. Így tanulja meg a fiatal, hogyan kezelje mások agresszióját, intoleranciáját.

Az írás-olvasás készség fejlesztése elsősorban a *magyar nyelv és irodalom órák* feladata, mindemellett jelentős szerepet játszik az *idegen nyelv-oktatásban*. Az első idegen nyelv oktatását kiemelten kezeli a helyi tanterv: emelt óraszámot biztosít. Itt is megjelennek a szituációs játékok, problémamegoldás, konfliktuskezelés, drámapedagógia.

Az **információs társadalom szellemisége**, annak korszerű eszközeinek felelőseteljes használatahasználat az iskolában az informatikaórák alkalmával fejleszthető, használata majd mindentanárra munkájába beilleszthető.

Ma már tény és elfogadott az **élet hosszígtartó tanulás szükségességének**. Minden tantárgynak és tanórán kívüli tevékenységnek támogatnia kell ezt a társadalmi programot.

A helyi tanterven belül az egyes összetevők, a tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek a személyiség-fejlesztésben is összehangoltak kell, hogy legyenek, rendszert alkossanak. Ehhez gondolkodásra, tervezésre és rugalmasságra van szükség.

Személyiségfejlesztés a művészeti iskolában

Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészségeket alapozza meg. Fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában.

Az alapfokú művészetoktatási intézmény a népzene, néptánc, képző- és iparművészet, valamint a színművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, az alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását.

Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztésen van. A tananyag a különböző művészeti területek alapvető tartalmait foglalja magába. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

A művészeti tevékenység, mint minden tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés alapja a nemzet, az egyetemes kultúra és a mindennapi élet esztétikai jelentéssel bíró tartománya.

A képzés lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyomá-

nyok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

- Fontos feladata a növendék személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; érzelmvilágának kibontakoztatása, *nemzeti identitástudatának* megalapozása. A hagyományos kultúra értékeinek tisztelgetésére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel. Megalapozza a nemzeti önismeretet, a nemzettudatot, a *közösségtudatot, a tevékeny hazaszeretetet*.
- Elősegíti olyan emberi magatartás kialakítását, amelynek lényeges eleme a hagyományőrzés, népi kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülése. a lakóhely, a szűkebb pátria és a haza néphagyományainak ápolása, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálásának pozitív irányba terelése. Ezáltal erősödik a *hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés*.
- Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a *művészet megörökítő, átörökítő szerepét*, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.
- Biztosítja a *tanulás személyes tapasztalati módját*. A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a népzeneben, néptáncban, képző- és iparművészetben, valamint a drámajátékban ötvöződnek. Lehetőséget nyújt a *látás kiművelésére* és tudatosítására bővítve a *képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet*.
- A művészeti nevelés megalapozza a tanuló *esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét*, az értékes alkotások iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén – de nemcsak a művészetek területén - az *alkotó magatartás*, a pozitív beállítódás, az eredményes szereplés összetevői.
- Különböző tevékenységformákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló *érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, készségeit, gazdagítja önkifejezési formáit*, illetve az egyéni és csoportos kreatív folyamatokon keresztül elősegíti a *tanulók szocializációjának* folyamatát. Az ének-zene és a tánc élményt, *érzelmi gazdagságot, érzékenységet* ad és fejleszt művelői számára.
- A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az *akarat*, az *alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez*. Lehetőséget ad az *önkifejezés eszköztárának* gazdagítására, a *variációképző, rögtönzőkészség* kialakítására. Kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel, zenével, mozgással, szóval való megjelenítésének gyakorlatára.
- A program lehetőséget nyújt az *esztétikai érzékenység, nyitottság, igényesség, fogékonyság* alakítására, a növendékek *ízlésének formálására*. A művészetek iránt *érdeklődő, művelt embereket* neveljen, akik tanulmányaik során *képessé* válnak a további (egyéni) *önművelésre*, valamint a zene aktív (öntevékeny) művelésére, e folyamat gazdagítja a növendéket a *művészetek megértésének és befogadásának* örömeivel. A művészeti értékek befogadására, alkalmazására, a hagyományos kultúra értékeinek önálló, egységes szemléletű feldolgozására nevel.
- Segíti a tanulókat pozitív személyiségvonásaik kialakításában, fejleszti bennük a *képzelőerőt, a koncentrációképességet, a találékonyságot, kezdeményezőkézséget*. Megerősíti a rendszeres munka természetes igényét, a *kitartást, a szorgalmat, a céltudatosságot, a megfelelő munkafegyelmet*. A tanulók képesek lesznek *figyelmük tudatos összpontosítására*.
- Segíti a tanulókat az emberi kisközösségek, társadalmi környezetük megismerésében, és az abban való eligazodásban, a társadalomba való *beilleszkedésben*. A hagyományos kultúra és értékrendszer bemutatásával mélyíti a közösségi érzést, kialakul és fejlődik a *humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia*.
- A közösségi *alkotás öröme* lehetőséget nyújt a *bizalom átélésére, az empátiás* képesség működtetésére társas helyzetekben. A közösségi alkotás (néptánc, drámajáték, zenekar) növeli a növendékek egymás iránti *felelősségérzetét*, ugyanakkor kihasználja a társas alkotás, szereplés által nyújtott biztonságérzetet a szorongó növendékek *gátlásainak feloldására*. *Figye-*

lemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével hozzájárul a növendék személyiségének, egyéniségének formálásához. Megerősödik *önismerete, önbizalma, önbecsülése*.

- Közösségformáló ereje által hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, azon belül az egyén személyiségfejlődésére (utazáson, kiránduláson, kórustáborokban a közös éneklés által). Társai, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésével, segíti a kapcsolatteremtést s annak megtartását. A zene hallgatása segíti az empátia kibontakozását is. Érzékenyebbé tesz, hangulati, indulati feszültségek átéléséhez segít, mely tapasztalatok birtokában könnyebben felismerhetjük, megérthetjük a mögöttes lelkiállapotát.
- A művészeti nevelés olyan pozitív élménynyújtás - a zene, a szó, a tánc, a festészet és az emberi kapcsolatok által -, amely arra ösztönzi a növendéket, hogy felnőtt korában is részt vegyen a kulturális élet különböző művészeti csoportjaiban.
- A képzés figyelembe veszi az *életkori sajátosságokat*, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket, és gyarapítja ismereteiket.

IV. Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok az intézményben

I. Az egészségnevelés, egészségfejlesztés szervezeti keretei

1. Tanórai foglalkozások

Az egészségnevelési, egészségfejlesztési feladatok nem kizárólagosan az osztályfőnöki órán megoldandó feladatok, az egyes tantárgyaknak pl.. természetismeret, biológia, testnevelés óráknak is nagy szerepük van.

Az iskola helyi tantervébe - az osztályfőnöki nevelő és oktató munkához kapcsolódva - beépítjük az egészséges életre nevelést, illetve egészségvédelmet szolgáló tananyagot.

2. Tanórán kívüli foglalkozások

- napközis foglalkozások
- délutáni szabadidős foglalkozások
- hétvégi iskolai programok
- sportrendezvények
- kirándulások, erdei iskolák, túrák, (amennyiben a programok költség igényesek csak a szülők igénye szerint szervezhetők)
- iskolai programok: Kihívás napja, Madarak, fák napja, Egészségnevelési nap

3. Kapcsolat a külső partnerekkel

- szülőkkel: igény szerint szülői fórumok tartása

RÉV, ANTSZ, Rendőrség, Gyermekjóléti Központ

4. Mindennapos testnevelés

A mindennapos testedzés fontossága:

A mindennapos testedzésnek rendkívül fontos szerepe van a tanulók testi-lelki egészségének megőrzésében. A nemzeti köznevelési törvény kiemelten kezeli a mindennapos testedzés szerepét:

A rendszeres testedzés:

- Erősíti a szívet, a keringési rendszert, csökkenti a magas vérnyomást.
- Naponta szükséges a fiataloknak a genetikailag meghatározott biológiai lehetőségeik maximális eléréséhez.
- Edzi az akaraterőt, formálja a jellemet.
- Megkönnyíti a problémák megoldását, segítséget ad a testi-lelki harmónia eléréséhez.

- Rendszerezi a napokat, heteket, formálja az életmódot.
- A sportszerű életmód erőtartalék, jó alap az élet valamennyi területén a kiugró teljesítményekhez.
- Mozgásterápiaként egyes betegségek után a rehabilitáció része.

Az egészségmegőrzés egyik legfontosabb feladata a minél több mozgás biztosítása.

A mindennapos testedzés megvalósítását az új nemzeti könevelési törvény 27.§-ának (11) bekezdése a), b), c) pontban szabályozza. A törvény szerint a mindennapos testnevelést heti 5 testnevelés óra keretében szervezi meg iskolánk, amelyből legfeljebb heti 2 óra

- a) a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatás-szervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
- b) iskolai sportkörben való sportolással,
- c) versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedéllyel és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sport-szervezet keretei között szervezett edzéssel váltható ki.

5. Drogprevenció

Az iskola egyik *fontos feladata* az egészségnevelés, ezen belül a *drogmegelőzés*. A drogok kipróbálásának legkritikusabb időszaka a 12-18 év közötti életkor. A legveszélyesebb időszak tehát a gyermekkor és a felnőttkor közötti átmenet, a serdülőkor. Ez a szakasz, amikor a fiatalnak felnőtté kell válnia, a legnehezebb az ember életében, ekkor kell megbirkózniuk a testüket és lelküket érintő változásokkal, a fejlődést kísérő feladatokkal. A *serdülőeknek nagyon sok feladattal kell megküzdeniük*, többel, mint életük bármely későbbi szakaszában:

új és érett kapcsolatokat kell kialakítaniuk mindkét nemű társaikkal

- ki kell vívni az elismerést azonos korú társaik között
- el kell érni a szülőtől és más felnőttektől való érzelmi függetlenséget, és fel kell készülni a családtól való elszakadásra
- perspektívát kell találni a hivatást illetően
- férfi vagy női szerepet kell elsajátítani
- fel kell készülni a szexuális kapcsolat kialakítására
- alkalmassá kell válni egy partnerkapcsolat kezdetéhez
- felelősségteljes szociális magatartást, irányelvként pedig egy értékrendet és etikai tudatot kell kialakítani

Mindezeket a feladatokat 12-18 éves életkorban kell felismerni, elfogadni, vagy legalább felkészülni a megoldásra. Fennáll az eltérő magatartás veszélye (a drogfogyasztás is ennek egy formája), *ha a fiatal ezeket a feladatokat:*

- *nem ismeri fel* (pl. környezetében egy felnőtt sem áll példaként, akinek a személyében a feladatokat megoldva látná)
- *nem fogadja el* (nem lát bennük értelmet, amit a saját életére nézve vonzónak talál)
- *számára a feladatok megoldása lehetetlen* (pl.: túl sok feladat nehezedik rá egyidejűleg, vagy a korábbi fejlődése során nem sajátította el a megoldás képességét, vagy életkörülményei túl nehezek)

A veszély fokozott, ha saját jövőbeli fejlődésére nézve semmilyen vonzó perspektívát nem lát. *Veszélyeztető tényező lehet még a kortársak csoportja is*. Ha egy fiatal egy szociálisan elismert csoportban elutasításban részesül, ez arra irányítja, hogy más, a társadalom által el nem fogadott csoportokhoz, vagy veszélyes magatartásmintákhoz tartozzon. A drogok fantáziavilágába való menekülés megkíméli a fiatalot a családi és iskolai problémákkal való szembesüléstől, ugyanakkor megakadályozza abban, hogy átélje azt a sikerélményt, amit a korosztálya feladatainak napról napra való leküzdése jelentene.

A megelőzés elsődleges színtere a család. Egy jól működő családban, jó kapcsolatokkal, megfe-

elő érzelmi támogatással megtartható a gyerek,

Az iskola fő feladata a felvilágosítás és a megelőzés.

Célunk: Segíteni tanulóinkat testi-lelki egészségük megteremtésében és a drogmentes életvitelhez szükséges képességek megszerzésében.

Meg kell tanítani gyermekeinknek:

- a szenvedélykeltő szerek visszautasítását
- az apróbb sikertelenségek elviselését
- a konfliktusok megoldását
- korlátokat felállítani és elfogadni
- érzelmeket kifejezni
- kapcsolatokat építeni
- saját erőnyeit és gyengéit felmérni
- ellenállni a reklámok nem kívánt hatásainak, és elsajátítani a helyes megítélésüket
- az érzéseket kezelni
- a pozitív értékrend kialakítását

Az osztályfőnöki órák keretein belül évfolyamonként felfelé bővítve a témát, az életkori sajátosságoknak megfelelően foglalkoznak a tanulók a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a gyógyszerek indokolatlan szedése által okozott problémákkal, a kábítószeres veszélyeivel. Fontos felhívni a figyelmet az egészségre káros hatásaikra, a személyiség fejlődését romboló szerepükre. Az osztályfőnöki órák közvetlen beszélgetései alkalmasak az alapvető és szükséges ismeretek megadására, valamint a hibás ismeretek korrekációjára, a tévhitek és tények összevetésére. *Minden szaktanár a tantárgya* keretében is megtalálja azokat a kapcsolódó pontokat, amelyek alkalmasak a drogmegelőzésre:

- földrajz: drogok származási helye, terjedése,
- biológia: szervezetre gyakorolt tudatmódosító hatása,
- kémia: drogfélék kémiai tulajdonságai,
- rajz: felhívó plakátok készítése,
- magyar irodalom: írók, költők példái,
- testnevelés: sportolóknál teljesítménycsökkenés, illegális doppingszerek használatának veszélyei.

Az iskola folyamatos kapcsolatot tart fenn szakmai szervezetekkel. Színteret biztosít a téma interaktív feldolgozására.

Az egészségnevelés témakörében valamennyi felsős évfolyamon és a gimnáziumi osztályokban a *védőnő* is tart osztályfőnöki órákat. Igény szerint az ÁNTSZ egészségnevelői is tartanak osztályfőnöki órákat.

A felvilágosítás és az alapvető ismeretek megadása a szülők számára is nagyon fontos. A *szülői értekezleteken* erre időt kell fordítani. A szülőkkel meg kell ismertetni a legfontosabb vészjeleket, amelyek a drogfogyasztásra utalhatnak, illetve tájékoztatni kell őket arról, hogy hova fordulhatnak segítségért.

A pedagógusok számára fontos, hogy megfelelően felkészültek, és tájékozottak legyenek a drogmegelőzés témakörében, így szükséges, hogy alkalmanként *továbbképzéseken* vegyenek részt e témában, illetve nevelőtestületi értekezleteken tapasztalataikat kicseréljék, ismereteiket továbbadják a tantestület többi tagjának is.

A pedagógusok részéről nagy figyelmet, odafigyelést igényel, hogy az iskolai rendezvények, klubdelutánok, diszkók drogmentesek legyenek.

A drogmegelőzéssel szorosan összefügg a bűnmegelőzés, melynek ugyancsak szerepelnie kell az osztályfőnöki témák között. E téma feldolgozásában az osztályfőnökök a Fejér Megyei Rendőrfőkapitányság Bűnmegelőzési Osztályának, illetve a polgári védelem szakembereinek segítségét vehetik igénybe.

Fontos, hogy az iskola megfelelő iskolán kívüli, illetve szabadidős programot tudjon felkínálni a tanulók számára (szakkörök, sportkörök, klubdelutánok, kirándulások, táborok).

A pedagógusok a megelőzést akkor tudják jól végezni, ha ezt hitelesen teszik, referencia személyé válnak, illetve a megfelelő módon oda tudnak figyelni a tanulókra. A vészjeleket valamennyi nevelő felismerheti (pl.: a tanulók magatartásában beálló hirtelen változások, elesettség, feszültség, sorozatos kudarcélmény, elkülönülés, csavargás, hirtelen tanulmányi eredményromlás). Számottevő változás esetén a támogató odafordulás jelenti a segítségnyújtás kezdetét. Nagy hangsúlyt kell fektetni az empátia mellett a megértés és az elfogadás kinyilvánítására. Törekedni kell arra, hogy minél pontosabb és valós információ alapuljon az okkeresés. Az együttműködés eredményeként derülhet ki, hogy milyen belső egyensúly borult fel (családi, társas, vagy partnerkapcsolat). A valós gond megismerése után tud dönteni a pedagógus, hogy a problémával történő segítő foglalkozáshoz rendelkezik-e elégséges pedagógiai eszközzel. Amennyiben a korrekció meghaladja a szakmai kompetenciáját, akkor segítséget kell kérni más szakemberektől (orvos, pszichológus, stb.). A súlyosabb esetekben az egészségügyi, lélektani és szociális segítség jelenti a fiatal számára azt a lehetőséget, hogy belső harmóniáját helyreállítsa, és ne súlyosbodjon az állapota, helyzete (pl.: lelki segélyszolgálat, drogambulancia).

V. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

"A közösség olyan emberi együttélés, amelyet a közösségi érdek, közös cél, közös értékrend és a tudat tart össze." (Hankiss Elemér)

Mivel a közösség egyénekből áll az igazi közösség kibontakoztatja, fejleszti az egyéniséget. Maga a közösség a fejlődés keretét biztosítja, miközben tagjai önfejlődésével a közösség is fejlődik, több lesz, mint tagjai egyszerű együttese.

A közösségi nevelés területei:

- a család
- az iskola
- az iskolán kívüli tevékenységek.

A pedagógiai program szempontjából az *iskola keretén belül működő közösségi nevelés területeit* vesszük sorra. Ezek:

- a tanórák
- a tanórán kívüli, felnőttek által szervezett iskolai foglalkozások (napközi, kirándulások...)
- a diákok által szervezett tanórán kívüli iskolai foglalkozások (diákönkormányzati munka)
- a szabadidős tevékenység.

Mind a *négy terület* sajátos foglalkoztatási formát követel, mások az egyes területek *feladatai*, céljai, abban azonban megegyeznek, hogy valamennyien *tevékenyen hozzájárulnak*:

- az egyén (tanuló) közösségi magatartásának kialakításához,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
- a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
- a másság elfogadásához,
- az együtt érző magatartás kialakulásához,
- a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

Éppen azért, mert valamennyi terület feladata azonos, és mivel az iskola nem differenciáltan, egymástól függetlenül, egymás mellett fejleszti a tanulók személyiségét, hanem közösen egymást erősítve a tanulók egyéni képességeit, beállítódását figyelembe véve kiemelten fontos, hogy megjelöljük azokat a legfontosabb, a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, amelyeket az iskola valamennyi dolgozójának figyelembe kell vennie mindennapi munkája során.

Külön ki kell emelni, hogy a közösségfejlesztés során nemcsak a pedagógusoknak van feladatuk, hanem az iskolában foglalkoztatott valamennyi dolgozónak, sőt az iskolát segítő szervezetek vezetőinek is, hiszen

- megjelenésével,
- viselkedésével,
- beszédstílusával,
- társas kapcsolatával az intézmény valamennyi dolgozója példaként áll a diákok előtt.

Ezért iskolánkban a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat a nevelőtestület a szülői munkaközösséggel és a diákönkormányzattal egyeztetve határozta meg és egyes pontjait kötelező feladatként határozta meg az alkalmazotti közösség számára.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink a következők:

Törekedjünk arra, hogy minden tanuló:

- ismerje meg azokat a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségekben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek;
- megismerje népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit;
- sajátítsa el azokat az ismereteket és gyakorolja azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek;
- legyen nyitott, megértő a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások; a más iránt, becsülje meg ezeket;
- valamilyen módon közvetlenül is vállaljon részt a nemzetközi kapcsolatok ápolásában;
- legyen képes a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát.
- szerezzen személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén;
- váljon érzékennyé környezete állapota iránt;
- kapcsolódjon be közvetlen környezete értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- életmódjában a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljon meghatározóvá;
- legyen képes az új audiovizuális környezetet megérteni és azt szelektíven használni;
- tanulóink tudjanak társaikkal és felnőttekkel is adott témáról, anyanyelvükön szabadon kommunikálni;
- az önálló, felnőtt életben képes legyen életmódjára vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani;
- ismerje meg a környezet leggyakoribb egészségét, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait;
- kapjon kellő mennyiségű támogatást a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzéséhez;
- tanuljon meg tanulni;
- tudja, hogy életpályája során többször pályamódosításra kényszerülhet;
- legyen képes önellenőrzésre, egymás segítésére és segítő szándékú ellenőrzésre;
- tevékenysége segítse elő a közösséghez való kötődést.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat az egyes tanárok a következő módon segítik:

A tananyag elsajátítása

- segítse a tanulók kezdeményezéseit,
- járuljon hozzá a közvetlen tapasztalatszerzéshez,

- a közvetlen tapasztalatszerzés segítse elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel,
- biztosítson elegendő lehetőséget a közösségi cselekvések kialakításnak/fejlesztésének segítésére,
- alapozza meg a nemzettudatot, mélyítse el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet,
- ösztönözzön a szűkebb és tágabb környezet hagyományainak feltárására, ápolására, késztesse az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre,
- tegye képessé a tanulót a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére,
- során alakuljon ki a tanulóban bátorító, vonzó jövőkép, amely elősegíti a környezeti harmónia létrejöttéhez szükséges életvitelt, szokások kialakulását és a környezet iránti pozitív érzelmi viszonyulások erősödését,
- alakítsa ki a tanulóban, hogy a környezet ismeretén és személyes felelősségén alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv,
- irányítsa a tanulót arra, hogy az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és - kifejezés, a vélemények, érvek kifejtésének, értelmezésének, megvédésének a képességei álljanak a kommunikációs kultúra középpontjában,
- fejlessze ki a tanulóban az új információs rendszerben való eligazodást, valamint annak kritikai módon való használatának képességét,
- adjon ismereteket a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére,
- személyi, tárgyi környezete segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyermekek, ifjak egészségi állapotát javítják,
- fejlessze a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- irányuljon a szexuális kultúra, magatartás kérdéseire, fordítson figyelmet a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre,
- során kapjon átfogó képet a munka világáról,
- során alkalmazott változatos munkaformák erősítsék az együvé tartozás és az egymásért való felelősség érzését.

Mindezt a 12 évfolyamon keresztül fokozatosan, folytonosan és következetesen az életkori sajátosságot figyelembe véve tegye. Az iskola sajátos adottsága, hogy a hatévestől a 18 éves korostáig együtt egységet alkotva neveli diákjait, akiket mint egységes közösséget összetart a zene, az ének. Ezzel lehetőséget nyújt arra, hogy kicsik és nagyok megtanuljanak bánni egymással, elfogadni, szeretni egymást, megismerni egymás problémáit, viszonyát az élet különféle aspektusaihoz. Sajátos fajta tapasztalatszerzés ez, mely jó előképzést adhat a családi életre neveléshez.

a.) A tanórán megvalósítható közösségi feladatok:

Az **osztályközösség** egyrészt a tanulók fő iskolai tevékenységének, tanulmányi munkájának összefogó kerete, alapvető élet- és munkaközössége, másrészt pedig valójában a tanulók spontán, véletlenszerű gyülekezete. Célunk olyan közösség formálása, amely képes:

- a közös cél érdekében a közös értékrend elfogadására ,
- az iskola szervezett keretein (tanórák) belül ennek megfelelően viselkedni, munkálkodni.

Ennek a célnak a megvalósításához több esztendő kitarató, állhatatos és türelmes munkájára van szükség. Ennek érdekében az alábbi **feladatok** megvalósítására törekedhetünk:

- a tanulás támogatása: kölcsönös segítségnyújtással, közösségi ellenőrzéssel, tanulmányi és munkaerkölcs erősítésével,
- a tanulók kezdeményezéseinek segítése,

- a közvetlen tapasztalatszerzés segítése,
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással; helyes cselekvések bemutatásával; bírálat, önbírálat segítségével),
- a tanulók önállóságának, öntevékenységének, öngazgató képességének fejlesztése,
- a folyamatosság biztosítása: a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamon (iskolafokon) a már elért eredményekre való építés,
- olyan nevelőkollektíva kialakítása (megtartása), mely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja,
- különböző változatos munkaformákkal (homogén csoportmunka, differenciált csoportmunka, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.

A helyi pedagógiai programban a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások között is jelentős szerep jut az *ének-zene oktatásnak*. A közös éneklés igazi csapatmunka - tanár és diák szoros együttműködését követeli. *Közösségformáló hatása kiváló*: a közös fellépések alkalmával közös sikerek és kudarcok érik a csapatot. A diákok megtanulják kezelni ezeket az élményeket.

b.) A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

A tanórán kívüli foglalkozások már kötetlenebb tevékenységi formái a közösségfejlesztésnek. A közösen átélt kirándulások, túrák, erdei-, nyári-, kórustáborok, napközis szabadfoglalkozások, versenyek, fesztiválok, találkozók érzelmmel teli élményei a közösségfejlesztés kiváló területei.

Feladat:

- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére.
- Átgondolt játéktervvel és a tevékenységek pedagógiai irányításával biztosítsa, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését.
- Ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolathoz elengedhetetlenek, tegye ezt szűkebben és tágabban értelmezve: a nemzetközi fesztiválok kiváló alkalommal szolgálnak mások megismerésére, elfogadására. Kialakítják a nyitottságot az újdonság, a másság iránt.
- A sokoldalú és változatos foglalkozások (irodalmi, zenei, képzőművészeti...) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.
- A séták, kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet, és a környezet iránti felelősség érzését.

c.) A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:

A diákönkormányzatok a tanulók önrányító, önszervező közösségei, melynek keretében a tanulók a pedagógus irányítóval (vagy pedagógus közösséggel) együtt, saját fejlettségüknek megfelelő szinten önállóan intézik saját ügyeiket. Az autonómia egyéni szinten is megjelenik, de a közösség autonómiája is fontos: adott közösséget érintő döntéseket adott szinten kell meghozni. pes legyen

A diákönkormányzat demokratikus úton választja tisztségviselőit, hozza létre megfelelő szerveit, amelyek a közösség megbízásából hivatottak az ügyek megvitatására, határozathozatalra.

Feladat:

- Olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak,
- a kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösségépítő tevékenységek fejlesztése,
- a régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése,
- olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban, és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség,

- a közösség iránti felelősségérzet (felelősségtudat) kialakítása, fejlesztése,
- a közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre készítő tevékenységek szervezése,
- olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.

d.) A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi és egyéni problémáihoz és hatása nemcsak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területeire is.

A szabadidős tevékenységek egyre inkább a nevelőmunka középpontjába kerülnek. Nagyon fontos az oktatás és a szabadidős tevékenység gondosan megtervezett, átgondolt munkamegosztása, amely az egymásra épülés, az egymásba kapcsolódás teljes rendszerét kell, hogy jelentse.

Az iskolai szabadidős tevékenység jó terepet biztosít a közösségfejlesztő munkának.

A tevékenységeket élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni.

Feladat:

- Jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel valamint a tevékenységet segítő külső szakemberekkel.
- Olyan közösségek létrehozása, amelyek nemcsak befogadják, hanem tevékenységük által elérhetővé és élővé teszik kulturális örökségünket.
- A csoporton belüli kapcsolatok erősítése.
- A csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és a foglalkozásvezető elfogadása az együttműködés megalapozása/fejlesztése.
- A tevékenységformákat hasssa át a kölcsönösség és az egyéni képességekre, aktivitásra való építés.
- Az egyes tevékenységformák tematikájának kidolgozását határozza meg az elsajátítandó ismeretek készségszintűvé alakítása mellett az életkor - és a réteg specifikus jellemzők figyelembe vétele és az egyedi személyiséghez alkalmazkodó kapcsolatteremtési mód.
- A tevékenységformák kialakításában törekedni kell arra, hogy a résztvevők adottságára építve érdeklődésük ne alkalmanként, véletlenszerűen érvényesüljön, hanem tartós aktivitásra ösztönözzön.
- Olyan erős érzelmi-értelmi felhívó erővel bíró témák kijelölése, amely során csodálkozva fedezhetik fel önmagukban a másik iránti érdeklődés, részvét, megértés, türelem szándékát és képességét, erősítve ezzel a közösséghez való kötődést.
- Olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére, valamint hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink az oktatás-nevelés egymásra épülő szintjein

Alsó tagozat

A gyermekközösség létrehozásában a pedagógus közösségnek, a nevelőnek vezető szerepe van. Arra törekszik, hogy a gyermekközösséget - sokoldalú tevékenységének kibontakoztatása folyamatában - mindinkább képessé tegye arra, hogy szervezze, tervezze saját életét.

A 6-10 éves tanulók korlátozott kezdeményezőkézsége miatt igen nagy a felelőssége a tanító-nak. Csakis a tervszerűen vezetett, a vezető által szervezett közösségi tevékenység folyamán vonhatók be fokozatosan a gyermekek saját életük alakításába, fejleszhető tudatosságuk, közösségi felelősségérzetük.

A tanulóközösség fejlődését a pedagógus hatása mellett nagymértékben befolyásolják a gyermekek a családban és a közösségben szerzett tapasztalatai, valamint azok a spontán kapcsolatok, amelyek a 6-10 éves gyermekek közösségeiben létrejönnek.

A gyermeki közösség ismérvei:

- beilleszkedés az új életkörülményekbe,
- eredményes tanulás,
- a tanító szeretetének kiérdemlése,
- az osztály jó hírének megalapozása.

A gyermekközösséget jellemzi a cél érdekében folytatott közös munka, a tevékenység közös megszervezése. Kialakul a közösség szerkezet, annak kisebb és nagyobb egységei.

A közös célok megvalósítása során bonyolult kapcsolatok jönnek létre közöttük:

- megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni,
- vezetni és végrehajtani,
- egymással együttműködni.

Az 1-2. osztályosok kapcsolatai viszonylag szűk körűek, nemigen terjednek a párhuzamos, a szomszédos osztályok határán túlra. A 3-4. osztályosok már a kisebbek és a nagyobbak közösségeivel egyaránt érintkeznek; rövidebb időszakra, egy-egy közös akcióra teremtenek kapcsolatot.

Első osztályban a közösségi nevelés legsürgősebb feladatai:

- a folyamatosság biztosítása az óvoda és az iskola között,
- az egyes tanulók különböző okokból származó elkülönülésének fokozatos feloldása,
- valamennyi gyermek társas kapcsolatainak fejlesztése,
- az egymáshoz tartozás érzésének állandó fejlesztése.

A 2. osztálytól kezdve a gyerekek között egyre több páros kapcsolattal találkozunk. Egészen 4. osztályig jellemző, hogy általában 2-4 gyermek áll kapcsolatban egymással.

Tapasztalható, hogy a 6-10 évesek között vannak peremgyerek, akinek vagy azért nincs senkivel társas kapcsolata az osztályközösségben, mert ő elkülönül, vagy azért, mert tőle zárkóznak el. Az elkülönülő gyermekkel megkülönböztetett gondossággal kell foglalkoznia a pedagógusnak.

Nehezebb feladat az, ha valamely tanulóval a többiek nem akarnak kapcsolatot kialakítani. Ilyenkor az elzárkózás okainak felderítése az első feladatunk, s csak ezt követi az ok fokozatos megszüntetésével az elszigeteltség feloldása.

Az egymással szoros kapcsolatban lévő, egymásra ráépülő, párhuzamosan ható távlatok összefüggő rendszerének folyamatos kiépítése a pedagógus egyik legfontosabb feladata. *Közeli, közép és távoli célokat tűzünk a közösség elé.* A célok megvalósítása során kovácsolódik a közösség, emelkedik annak eszmei tartalma

Felső tagozat

A társas viszonyoknak, a közösségbe illeszkedésnek alapvető szerepe van a jellem alakulásában. Az ember közösségi lény, ezért ismernünk kell a **közösségbe tartozás szabályait, a szociális értékrendet**. A közösség a tagjaiban meglévő szokások, normák, csoporttudat által létezik. Kialakult társas szerkezet, megalapozott tekintélyviszonyok, kialakult tradíciók jellemzik. A neve-

lésen múlik, kiben milyen szociális értékrend alakul ki.

Az iskolások életében igen fontos az **osztály**, amelynek sajátossága, hogy a tagok akkor sem tudnak kilépni belőle, ha nem érzik a csoport tagjának magukat. A közösségek kialakulása, szervezése évekig tartó folyamat.

A gyerekek társaságának szerkezete 9-10 éves kor után rendeződik át valódi csoporttá, közösséggé válhatnak, amelyben egyre határozottabbá váló rokonszenvek és ellenszenvek barátságokká, elutasításokká, néha ellenségeskedéssé alakulnak.

Az **5-6. osztályban** élénk társas élet tapasztalható, amely erősen épül egymás ösztönös keresésére, a társas együttlét örömeire. Szívesen töltik együtt idejüket. Kialakul egy aktív mag, amely már részt vesz a programok szervezésében, végrehajtásában, értékelésében. Az osztály közösségi életének jelentős *fóruma az osztályfőnöki óra*. A közösség feladata, hogy törődjön minden egyes tagjával, igyekezzen védeni tagjait. Ekkor alakulnak ki a közösségben a baráti csoportok.

Az osztályfőnök fontos feladata figyelemmel kísérni a rétegek, a csoportok mozgását, elő kell segíteni a belső viszonyok kedvező alakulását, szerveződését.

A **7-8. osztályokban** egyfajta differenciálódás mutatkozik. Az osztály értékrendjében, szokásaiban megjelennek a fiatalok tanulástól független értékei, szokásai. Nagy különbségek tapasztalhatók abban, hogyan viszonyulnak a tanulási teljesítményhez, annak fontosságához értékéhez. A gyerekek életében egyre fontosabb lesz a kortársak, a barátok véleménye, életségükben csökken a felnőttek jelentősége.

Bár a tizenévesek továbbra sem hagyják figyelmen kívül azoknak a felnőtteknek a véleményét, akikre korábban hallgattak, de tanácsaikat, értékeiket és ízlésüket a legtöbb esetben krikával fogadják.

A közösségfejlesztés fő színterei

1. **Tanóra:** A közösségfejlesztésre vonatkozó feladatok *minden tantárgyban* megjelennek (pl. etika, irodalom, történelem példákon keresztül, földrajz, biológia, testnevelés).

Az osztályközösség kialakítása, fejlesztése, a közösségi értékrend kialakítása azonban elsősorban az **osztályfőnök** feladata.

Fontos, hogy az osztályfőnök

- pozitív érzelmi légkört fejlesszen és tartson fent az osztályban,
- ahol a tanulók is biztonságban és jól érzik magukat,
- amelyben a tanulók érzelmi karaktere, személyisége optimálisan fejlődhet.

A nevelő *irányítása legyen demokratikus* - így a közösség önállósága hamarabb alakul ki, s könnyebben kezelhetők a közösségben kialakuló konfliktusok.

A közösségfejlesztés legfontosabb céljait, feladatait az életkori sajátosságok figyelembevételével az osztályfőnöki tanterv is meghatározza.

Fejlesztési követelmények, célok, feladatok:

- A gyermekközösségek sokirányú tevékenységének fejlesztése.
- Az együttes tevékenységben való részvétel képességeinek kibontakoztatása.
- A tanulók társas kapcsolatainak gazdagítása, a társak iránti helyes megítélésre nevelés.
- A társas kapcsolatok létrejöttének feltételeire való felkészítés.
- A szociális érzékenység fejlesztése.
- Felkészítés a családi életre.
- Hazánk helye a nagyvilágban, Európában. Tolerancia más népek, kultúrák iránt.
- Legyenek képesek együttesen, fegyelmetten, önmagukért és egymásért is felelősen tevékenykedni.
- Legyenek képesek az együttélés szabályainak alkalmazására egyén és közösség viszonyainak figyelembevételével.

- Legyenek képesek felismerni a társas kapcsolatok jellegzetes formáit, tiszteljék mindenkiben az embert.

2. A közösségfejlesztés lehetőségei a **tanórákon kívül** is szélesek pl.:

- Kirándulás, táborozás, színházlátogatás, klubdelután szervezése
- A csapatjátékok, csapatsportok jó közegei lehetnek a csoportmótvumok fejlesztésének
- Szakkörök, ifjúsági szervezetek, DÖK
- Kórus: A közös éneklés játékokkal, játékos dalokkal, a közös élmény közösségfejlesztő hatású. A kóruséneklésben az "egyet akarunk" elve már magasabb rendű formáló, fejlesztő hatású. Az esztétikai élmény fokozása érzelmileg még közelebb hozza a gyermekeket egymáshoz. Kórustalálkozók a versenyszellem kialakításában is fontosak.

Gimnázium

A középiskola szerepe nagyon fontos, mivel ebben az életkorban a gyermekkori benyomások megerősödnek és kiszélesednek, a kamaszkori tapasztalatok pedig erőteljesen befolyásolják a felnőttkori viselkedésmintákat és attitűdöket.

A 9. osztályban a hovatartozás kérdése nagyobb hangsúlyt kap, fokozott odafigyelést igényel a pedagógusok részéről. A tanuló új osztályba kerül, ezzel együtt új tanulóközösségbe, mely nem spontán szerveződő, hanem mesterségesen összeállított. Iskolánk 12 évfolyamos voltát tekintve különös odafigyelést igényel a nyolcadik osztályból az iskolán belül továbbtanulók és a más iskolákból érkezettek közötti különbség elsimítása. Az osztályközösség magját alkothatják az eddig is egy tanulócsoporthoz tartozók.

Az **osztályközösség** formálásakor a pedagógusoknak meg kell birkóznuk azokkal a nehézségekkel, melyeket az eltérő tantárgyi tudásszintű, eltérő családi - és szociális helyzetű, eltérő etnikumokhoz, vallási felekezetekhez tartozó, eltérő érdeklődési körű diákok összekovácsolása jelent. Iskolánkban megoldandó problémaként jelentkezik a kilencedikesek eltérő zenei műveltsége, és képzettsége. Cél, hogy az osztályban megfelelő, lehetőség szerint kellemes légkört biztosítsunk a tanuláshoz és a tanulók személyiségének fejlődéséhez, melyben a csoportdinamika pozitív irányban képes működni.

A középiskolás korosztálynál figyelembe kell venni azt is, hogy már nem feltétlenül az osztály az elsődleges szerveződési közösségforma. A tevékenységi körök bővülésével a tanórán kívüli, és a szabadidős tevékenységek (sportolás, zenélés, szórakozás, hobbik) legalább olyan jelentős részt foglalnak el a fiatalok életében, mint a tanulás. Ezek szerepe felerősödik.

Az új iskolával történő érzelmi azonosulás fontos része, hogy a diákok megismerjék és elfogadják az iskola hagyományait, jelképeit, szellemiségét. Ennek eszközei iskolánkban a kórusfesztiválok, versenyeken történő aktív részvétel, a Kodály Napok rendezvénysorozat. Intézményi sajátosság, hogy a 9. osztályban más iskolából érkezők nemcsak új középiskolához csatlakoznak, hanem egy másfajta **iskolai közösség**hez is: a 12 évfolyam közös értékeit, közös tradícióit kell elfogadniuk.

Az első középiskolás évben a fiatal szembesül azzal az érzéssel, hogy a "nagy nyolcadikosból" "kicsi elsőssé" alakul vissza. Az iskolai közösségen belül ez a státuszváltás együtt kell, hogy járjon az eddigi viselkedésformák megváltoztatásával; s egyszersmind kiváló alkalmat teremt az újrakezdésre, tiszta lappal indulásra. A tanulóközösségen belüli szerepeket újraosztják, mindenkinek meg kell találnia saját helyét.

Serdülőkorban alakulnak ki a legőszintébb és legtartósabb kötődések. E téren az iskolának nehéz, de fontos feladata, hogy saját keretein belül alternatívákat teremtsen ahhoz, hogy spontán, de értelmes céllal szerveződő csoportok alakulhassanak ki, melyekkel az egyén képes azonosulni.

Iskolánkban elsősorban a közös éneklés, zenélés ad lehetőséget a csapatszellem alakítására. Nemcsak maga a kóruséneklés fontos, hanem az azzal együtt járó fellépések, külföldi és belföldi

utazások, versenyek, rendezvények.

A közösségfejlesztés e színtereinek a felső tagozatnál ismertetett funkciói szintén érvényesek a középiskolai osztályokban is.

A 9. osztályban kialakult társas kapcsolatok a 10-11. év során alig változnak, de stabilizálódnak. A 11. osztályban már elkezdődik a ráhangolódás a 12. osztályban bekövetkező változásra. Ez az érettségire történő felkészülés, ugyanakkor a végzősök közös problémája, hogy ki kell alakítaniuk azt a stratégiát, hogy "hogyan tovább". Mindezek nagymértékben hozzájárulnak az osztályon belül a közösség szellemiségének megerősödéséhez. Tudatosul bennük, hogy hamarosan ki kell lépni ebből a közösségből, felkell készülni az Ehhez az iskola úgy nyújthat segítséget, hogy a négy év során kialakítja a diákokban a nyitottságot és a rugalmasságot.

A fiataloknak meg kell érteniük, hogy a közösségeket az egymástól való kölcsönös függés és az egymásért való felelősség köti össze. Ez a lecke tehát az *együttműködésről* szól. Az együttműködés kategóriáit ki kell szélesítenünk az osztálytermen és az iskolán kívülre. A serdülő korosztály számára a legfontosabb közösség az értékítélet szempontjából a **kortársak közössége**, értve ez alatt a kortársakat nemcsak az iskolában, de a partneriskolákban, és a város, az ország olyan intézményeiben, melyekkel valamilyen téren rivalizálunk.

Minden pedagógus feladata, hogy az optimális tanár-diák viszonyt kialakítása. Ugyanakkor a kölcsönös megbecsülés és tisztelet mellett a diáknak el kell fogadnia a tanárnak, mint felelős vezetőnek és irányítónak a státuszát. E téren szintén az osztályfőnökökre hárul a legnagyobb feladat.

Közösségfejlesztési feladatok a művészeti oktatásban

A művészeti iskolában folyó népzene, néptánc, népi ének, dráma és képzőművészeti oktatás hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység, a közös alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt.

A tanulók képesek lesznek rugalmas szemlélettel látni az egyén és a közösség egységét, kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában.

Az egyes tanszakok különböző lehetőségeket biztosítanak a közösségfejlesztésre, közösségformálásra:

- A népi ének oktatása során a tanulónak lehetőségük van az egyén és a közösség viszonyának megfigyelésére.
- A népzene oktatása lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulóknak kialakuljon az együttzenélés igénye. Az összetartozás érzését erősíti a közös cél elérése érdekében a zenekar tagjainak együttműködése, az egymáshoz való alkalmazkodás, a próbák közösségformáló ereje.
- A néptánc oktatásban az együtténeklés, a koreográfia szerinti együttmozgás, a térformákhoz való alkalmazkodás során történő egymásra figyelés, egymás segítése, a szereplésekre való felkészülés, a próbák, az utazások során adódó élmények, a sikerek, illetve a spontán kialakuló közös multságok jelentik a közösségfejlesztést. A közös fellépések a népi zenekar és a tánckar összekovácsolódását segítik elő.
- A rajz és festészet oktatása során a közösség, formálását segíti, hogy a tanulók egy-egy téma, műalkotás csoportban végzett feldolgozása, értelmezése, elemzése kapcsán megismerik egy más véleményét, alkotásaikban egymást segítik, egymás ötleteit felhasználják.
- A drámafoglalkozásokon a tanulók a drámapedagógus irányításával egyénileg és csoportosan előadásokat terveznek, hoznak létre, illetve a létrejött előadásokat bemutatják. A közösségfejlesztés fontos eszköze a közös alkotómunka adta örömteli együttlét. A drámajáték az egyéni és csoportos kreatív folyamatokon keresztül segíti elő a tanulók szocializációjának folyamatát.

VI. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok kötelességeit és jogait 2011. évi 190. törvény 62.§-63.§-a szabályozzák.

1. A pedagógusok (kötelező) óraszám

A vezetők kivételével kötelező óraszám jogi értelemben nincs. A köznevelési tv. 62. § (6) bekezdése szerint a munkaidő 55-65%-ában foglalkozások megtartása rendelhető el így a nevelés-oktatással lekötött munkaidő heti 22-26 óra.

Mesterpedagógus kötelező óraszám 18 óra

A gyakornok kötelező óraszám 20 óra

2. A pedagógusok egyéb rendszeres feladatai

A kívánatos terhelés – az egyenlő munkaterhelés érdekében – heti 22-26 óra.

A heti kötött munkaidőnek az elrendelt foglalkozásokon túli (általában heti 6 óranyi) részében a következő feladatoknak az iskolában történő ellátását lehet elrendelni:

- eseti helyettesítés, tanulók felügyelete, tanulókíséret
- eseti tanulói foglalkozások, tantárgyfelosztásban nem szereplő korrepetálás, tehetséggondozás, felzárkóztatás, nyelvvizsga-előkészítés, stb.
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, gyermek- és ifjúságvédelmi, diákönkormányzati feladatok ellátása
- felkészülés a másnapi tanítási órákra, dolgozatjavítás
- kísérletek, a tanítás során alkalmazott eszközök összeállítása, kipróbálása
- részvétel a nevelőtestület, munkaközösség értekezletein, megbeszélésein
- az intézmény igazgatója által elrendelt eseti feladatok elvégzése
- a tanulók számára rendezett sport-, kulturális, ünnepi stb. rendezvények szervezése, az azokon történő részvétel.

3. Az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai

Az iskolai nevelő-oktató munka során nagyon fontos szerepe van az osztályfőnöknek. Az osztályfőnököt az igazgató bízta meg, lehetőleg 4 évre, hogy az alsó és felső tagozaton, valamint a gimnáziumi osztályokban 4-4 évig egy személy lássa el az osztályfőnöki munkát. Hiszen ez alapvetően fontos a gyerekek személyiségfejlesztése szempontjából. Az alsós és felső tagozatos osztályfőnök munkáját munkaközösségek fogják össze: alsós mk., felsős osztályfőnöki mk és gimnáziumi mk. Az osztályfőnököt megilleti a jog, hogy osztályában ő tanítsa szaktárgyait.

Az osztályfőnöki munka tartalma:

- Az osztályfőnök felelős vezetője rá bízott tanulócsoporthoz.
- Egy osztályt és annak tanulóit érintő iskolai fejlesztő hatások koordinálása; a nevelési tényezők összefogása a tanulók személyiségének iskolai szervezése.
- Munkáját a kerettanterv, az iskola pedagógiai programja és az éves munkaterv alapján végzi.

Az osztályfőnök feladatai:

- A tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése; közösségi tevékenységük irányítása; önállóságuk, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése.
- Nevelőmunkáját folyamatosan tervezi, ennek írásos dokumentuma az osztályfőnöki órák tanterve.
- Törekszik tanulói személyiségének; család és szociális körülményeinek alapos megismerésére; a szülők iskolával szembeni elvárásainak; a gyerekekkel kapcsolatos ambícióinak megismerésére.
- Feltérképezi az osztály szociometriai jellemzőit; az osztályon belül uralkodó értékrendet.
- Együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal, napközis nevelőkkel.
- Látogatja osztálya tanítási óráit, a tanítási órán kívüli foglalkozásait; tapasztalatait, észrevé-

- teleit, az esetleges konfliktusokat az érintett nevelőkkel megbeszéli.
- Szükség esetén - az igazgató hozzájárulásával - az osztályban tanító tanárokat és az érintett más pedagógusokat tanácskozásra hívja össze.
 - Értekezleten vezetői kérésére ismerteti és elemzi a tanulócsoporthelyzetét, neveltségi szintjét, tanulmányi munkáját, magatartását. Az osztályban tanító pedagógusokkal megvitatja az addig tapasztaltakat és a következő időszak teendőit.
 - Gondot fordít arra, hogy osztálya tanulói ériék el a képességüknek megfelelő szintet a tanulásban. Havonta az osztállyal együtt értékeli a tanulók tanulmányi előmenetelét, magatartását és szorgalmát.
 - Segíti a tanulásban lemaradók felzárkóztatását.
 - Gondot fordít a helyes tanulási módszerek elsajátíttatására.
 - Tiszteletben tartja a gyerekek emberi méltóságát; gondoskodik arról, hogy az osztály közösségi tevékenysége során alkalmat teremtsen minden tanulónak a demokratikus közéleti szereplésre való felkészülésre.
 - A helyi tantervben meghatározott órakeretben osztályfőnöki órát tart. Ezeket használja fel az osztályban adódó szervezési és pedagógiai problémák megoldására. Az osztályfőnöki órák témáit a munkaközösség által meghatározott formában; tanmenetben rögzíti.
 - Az egyes alapkérdésekkel való foglalkozás mértékét, a ráfordított időt és az osztályfőnöki tematikába kerülő egyéb kérdéseket az iskola pedagógiai programja; a tanulók fejlettségi szintje és az érdeklődés alapján választja ki. A tanmenetben tervezett témák feldolgozására alaposan felkészül, ugyanakkor a tanulók érdeklődésének, aktivitásának figyelembevételével rugalmasan kezeli azokat: egyesekre a tervezettnél több vagy kevesebb időt fordíthat.
 - Felkészíti osztályát az iskola hagyományos rendezvényeire; ünnepségeire; szervezi osztálya szabadidős foglalkozásait oly módon, hogy így megismertesse tanítványaival a kultúralt szórakozás és művelődés változatos formáit; kifejlessze bennük a szabadidő tartalmas kialakításának igényét.
 - Segíti az iskolai diákönkormányzat munkáját; felkelti a tanulóknál az iskolai közéleti tevékenység iránti érdeklődést; az osztály életének demokratikus szervezésével kifejleszti bennük az ehhez szükséges képességeket.
 - A gyerekek minden iskolai tevékenységét (beleértve a tanórán kívüli és szabadidős foglalkozásokat is) értékeli; bennük is kialakítja a reális önértékelés igényét.
 - Folyamatosan törekszik osztályában a társadalmi munkamegosztás megismertetésére. A gyerekek életkorának megfelelően szakmai ismertetésekkel, önismereti gyakorlatokkal készíti fel tanulóit a pályaválasztásra.
 - Felelős megbízásával és munkájának ellenőrzésével biztosítja az osztályterem rendjének, tisztaságának, berendezési tárgyainak megőrzését.
 - Törekszik a család és az iskola nevelőmunkájának összehangolására; együttműködik a szülőkkel.
 - Évente legalább két alkalommal szülői értekezletet; kéthavonta fogadóórát tart.
 - Megismerteti a szülőkkel az iskola pedagógiai programját, házirendjét; megbeszéli velük a gyerekeket érintő nevelési elképzeléseit az osztály, ill. az egyes tanulók fejlesztésére vonatkozóan.
 - Irányítja osztályában a szülői munkaközösség munkáját, akik képviselik az osztály érdekeit a nevelőtestület előtt. Kapcsolatot tart a szülői szervezettel.
 - Szervezi az arra vállalkozó szülők részvételét a pályaválasztási, iskolai szabadidős programok, kirándulások, táborozások szervezésében, az iskolai alapítvány támogatásában.
 - Az osztályfőnök szükség szerint családlátogatásokat végez - a szülők előzetes értesítésével és beleegyezésével.
 - Folyamatosan tájékoztatja a szülőket a gyerekek magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről, alkalmazza az iskolai szabályzatokban rögzített dicséret és elmarasztalás formáit.
 - Elvégzi az osztályfőnök adminisztrációs teendőit, felel az osztálynapló szabályszerű, napra-

kész vezetéséért, a törzslapok pontos felfektetéséért.

- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók érdekében együttműködik a megfelelő szakemberekkel; gondoskodik számukra szociális és tanulmányi segítség nyújtásáról.
- Regisztráltatja és összesíti a tanulók hiányzásait; adatokat szolgáltat osztályáról az iskolai statisztika elkészítéséhez.
- Elvégzi a tanulók továbbtanulásával kapcsolatos adminisztratív teendőket; továbbtanulási lapjaikat szabályszerűen és pontosan továbbítja.
- Aktívan részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, a szakirodalom tanulmányozását, bemutató foglalkozást, különböző témájú felmérések kidolgozását és elemzését vállalja.
- Munkájáról az iskolavezetésnek félévente írásbeli beszámolót készít az osztálya helyzetéről, magatartási, tanulmányi fejlődéséről.

VII. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai feladatok

1. A különleges bánásmódot igénylő tanulók

A tanulás sikere közös célja mind a pedagógusnak, mind az iskolás gyermeknek, mind a szülőnek. A tanulás minősége közvetlenül alakítja a gyermek iskolai teljesítményét, távlatokban pedig egész életpályáját, személyiségét.

A kezdeti teljesítményzavarokkal küzdő gyermek korán tapasztalni kényszerül, hogy nem olyan, mint társai, még akkor sem, ha a pedagógus a legnagyobb empátiával viseltetik iránta.

A tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényező lehet:

1. A tanuló sajátos nevelési igénye,
2. beilleszkedési, tanulási nehézsége, magatartási rendellenessége,
3. hátrányos helyzete,
4. gyermekvédelmi problémák. Abban, hogy mely tényezők akadályozzák a tanuló fejlődését, a Nevelési Tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt. A tanulónak a számára szükséges vizsgálathoz joga van, a szülőnek pedig kötelessége, illetve kötelezhető rá, hogy gyermekével együtt a vizsgálaton megjelenjen.

A tanulási kudarc egyik forrása lehet, hogy a gyermek nem iskolaéretten került be az első osztályba.

Ekkor a pedagógus a már meglévő *tünetegyüttesből* tapasztal néhányat:

- figyelemzavar,
- hiperaktivitás
- beilleszkedési nehézségek
- nyugtalan, nehezen kiszámítható és befolyásolható magatartás
- a feladatelfogadás, a feladattudat és a feladattartás nehézségei
- megértési, tanulási nehézségek
- finommotoros és grafomotoros ügyetlenség
- nagymozgásos ügyetlenség
- A tanulási, magatartási és beilleszkedési zavarok az adott gyermeket, a szülőt és a többi osztálytársat egyaránt sújtják. A kialakult probléma megoldásához, vagy csökkentéséhez új szemlélet, célirányos vizsgálatok és azok eredményeit figyelembe vevő felzárkóztató, hiánypótló terápiás programok szükségesek.

Minden esetben legfontosabb feladata az iskolának a *helyzetfelmérés*. Az osztályfőnök/osztálytanító vagy a fejlesztő pedagógus javaslatára a Nevelési Tanácsadóban pszichológus, pszicho-pedagógus vagy a Gyermek ideggondozóban szakorvos foglalkozik a gyermekkel. Megállapítja a probléma nagyságát, javaslatot tesz a terápia kezdésére. Csak képzett szakember ve-

zetheti ezeket a fejlesztő foglalkozásokat, illetve felügyelheti a terápiát. Nagyon fontos a pszichológus és a pedagógus folyamatos kapcsolattartása.

Tanulási kudarcot okozhat később is a nem kezelt beszédhiba, a dyslexia, a dysgráfia, a dyscalculia, az esetleges mozgásszervi összerendezetlenség, a megromlott családi körülmények, a rossz társaság, kábítószer, stb.

Fontos, hogy a kiszűrt tanulók minél korábban megkezdjék a pedagógiai szakszolgálatnál a megfelelő terápiát. A fejlesztő pedagógus a szülővel és a pedagógussal megfelelő kapcsolatot tartva figyel arra, hogy gyermek részt vegyen ezeken a foglalkozásokon.

Az osztályfőnök és szaktanárok feladata észrevenni a teljesítmény romlását, a szülővel felvenni a kapcsolatot, esetleg a Nevelési Tanácsadó, a gyermekvédelem segítségét kérni. Attól függően, hogy milyen nagy a baj, meg kell találni a segítség lehetséges módjait. A társak, az osztályközösség is tud segíteni odafigyeléssel, beszélgetéssel bajba jutott társukon.

Nemcsak a szerény képességek, a hozott hátrányok, de a versenyt nem bíró, ugyanakkor erre valamiért ambicionált tanulónak is lehetnek tanulási zavarai. Gyakori, hogy csak egy-egy tantárgy vagy tevékenységi területen van szükség a hátrány felismerésére, de ott nagyon fontos. Az iskola feladata, hogy mérje fel, vegye számba e probléma terjedelmét és jellegét, és ezekben keressen megoldást. Nem csak a bukások tájékán, nem csak a versenyek környékén, de pl. az emelt szintű érettségire készüléskor is jelenthet e téren feladatot.

Ha a helyzetfelmérés alapján gyanú merül fel arra, hogy a gyermek különleges bánásmódot igényel, az osztályfőnök kötelessége, hogy a gyermeket a Nevelési Tanácsadóba irányítsa, és az ezzel kapcsolatos adminisztrációt elvégezze. A Nevelési Tanácsadó javaslata alapján a szakértői bizottság állapíthatja meg, hogy a gyermek különleges bánásmódban részesüljön.

Az NKT.27.§ 5. bekezdése rendelkezik arról, hogy az iskola köteles megszervezni a tanuló heti kötelező óraszámát és az osztályok engedélyezett heti időkeretét különbözete terhére a tehetségkibontakoztatására, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, a BTM, magatartási rendellenességgel diagnosztizált tanulók számára, továbbá az 1-4. évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítésére szolgáló, differenciált fejlesztést biztosító kiscsoportos foglalkozásokat.

2. A sajátos nevelési igényű tanulók

A sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást – speciális szakképzettséggel rendelkező szakemberrel – a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése utazó gyógypedagógusi hálózat útján is biztosítható. Az utazó gyógypedagógusi hálózat megszervezés és működtetése a kormányhivatal feladata. A tanulónak kötelessége részt venni a fejlesztő foglalkozásokon. Az osztályfőnök feladata, hogy az SNI-s tanuló felülvizsgálati folyamatát határidőben elindítsa.

A sajátos nevelési igényű tanulóknak joga, hogy a szaktanárok a szakértői bizottság által meghatározottak szerint végezzék a nevelő-oktató munkát.

- A tanulót az igazgató mentesítheti (Nkt 55.§ 1) szülői kérelem alapján az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, sajátos helyzete ezt indokolttá teszi. Ha a tanulót felmentettek a kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, az igazgató által meghatározott időben, és a nevelőtestület által meghatározott módon ad számot a tudásáról.
- A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye

nye alapján az igazgató mentesíti az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és e helyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő. A szöveges értékelésben és minősítésben a pedagógus pontosan meghatározza, hogy a tanuló milyen eredményt ért el, illetve milyen pedagógiai fejlesztésre van szüksége. Amennyiben a szakvélemény tartalmazza azt, hogy a tanulót teljes mértékben fel kell menteni az értékelés és minősítés alól, abban az esetben nem kell szöveges értékelést alkalmazni.

- Az érettségi vizsgán a tanuló – a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint- másik tantárgyat választhat.
- A szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésre az igazgató engedélye alapján:
- Az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb 30 perccel meg kell növelni.
- Lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja.
- A vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet.
- A szóbeli vizsgát írásban teheti le.
- A szaktanár és az osztályfőnök feladata, hogy segítő megkülönböztetéssel egyénileg támogassa a tanulót, elsősorban az önmagához mért fejlődését értékelje.
- A gimnáziumi sajátos nevelési igényű tanulók jogosultak az ingyenes tankönyvellátásra.

3. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Ha a Pedagógiai Szakszolgálat Nevelési Tanácsadó Intézet a szakvélemény alapján beilleszkedési, tanulási, magatartási zavart állapít meg, akkor a tanuló a szakvéleményben meghatározott fejlesztésre jogosult. A fejlesztő foglalkozás biztosítása és megszervezése az iskola feladata, melyet fejlesztő pedagógus, pszichológus, illetve szaktanárok végeznek. A fejlesztésért felelős pedagógusok egyéni fejlesztési tervet és a tanév végén a tanuló fejlődéséről szöveges értékelést készítenek. A fejlesztő pedagógus a félévi, illetve év végi konferencián a végzett munkáról, eredményekről beszámol. A fejlesztés egyéni vagy kiscsoportos formában történik. A szülőt tájékoztatni kell azokról a lehetőségről, amelyekkel az iskola segítséget nyújt gyermeke eredményes felkészüléséhez. A tájékoztatás levélben történik, amely tartalmazza a fejlesztő foglalkozást tartó pedagógus nevét, a fejlesztés idejét és helyét, szükség esetén a tantárgyi értékelés és minősítés alóli felmentést. A tanulónak joga van minden olyan tanulással kapcsolatos kedvezményhez, amelyet a szakvélemény tartalmaz.

Az iskola a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási rendellenességekkel küzdő tanulók fejlődése érdekében kapcsolatot tart a különböző intézményekkel.

Az iskolán kívüli intézményi kapcsolatok:

- Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Székesfehérvári Tagintézménye
- Gyermek ideggondozó
- Beszédjavító Intézet
- Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága

Az iskolán belüli lehetőségek:

- tanító/szaktanár pedagógus
- fejlesztő pedagógus
- utazó gyógypedagógus
- pszichológus
- gyógytornász
- a logopédus

Milyen keretek között tudunk segíteni a rászorulóknak:

- egyéni fejlesztés
- kiscsoportos fejlesztés
- korrepetálás
- tanórai differenciált foglalkozás
- egyéni elbeszélgetés
- osztályközösség, diáktársak odafigyelése
- napközi otthon
- gyógytorna
- tanulószoba
- könyvtár

4. A kiemelten tehetséges tanulók

Kiemelten tehetséges tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Minden gyermek tehetséges valamiben. Az iskolai nevelés-oktatás során meg kell találni a tanulóban szunnyadó értékeket, és a felszínre kell hozni.

Az iskolában folyó nevelés és oktatás fő feladata, hogy a gyermeki fogékonyságra, kíváncsiságra, érdeklődésre, nyitottságra építve a készségeket, képességeket fejlessze, a tehetséget „láthatóvá” tegye. A tehetséggondozás, tehetségfejlesztés *kiemelt és hálás feladata* a nevelőtestületnek. A tehetséggondozás feladata a tehetséges tanulók felismerése, optimális fejlődésének segítése.

A tehetséges tanuló erősen motivált, könnyen és gyorsan tanul.

A gyerekek közötti fejlettségbeli különbségek egy-egy adott korcsoportban, már az iskolába lépéskor megmutatkoznak. Ezek a fejlettségbeli különbségek a természetes érésbeli fáziseltolódásból, az adottságbeli különbségekből és főleg a szociális közeg különbségeiből származnak.

Feladatunk, hogy eredményesen tudjuk kezelni a tanulók közötti fejlettségbeli, fejlődési, valamint a sajátos adottságbeli, érdeklődési, tanulási stílusbeli különbségeket.

Tanórákon a differenciált foglalkozás módszerével, az egyéni és csoportmunka lehetőségének kihasználásával, a személyre szabott feladatok kiosztásával élnek a pedagógusok. Az osztályon belüli kiscsoportok létrehozása a lassan fejlődők és a tehetségesek fejlesztésének sikeres eszköze. A tanulók közti különbségeket az osztály együtttartásával, együtt nevelésével jobban lehet kezelni, hogy a lassú tanulóknak legyen esélyük a beilleszkedési minimum elsajátítására, a tehetségesebbek pedig adottságaiknak megfelelő fejlődésére.

A **tanórán kívüli** lehetőségeket nevelőink sokszínűen alkalmazzák. A versenyek, szakkörök, előkészítők, kiállítások, könyvtár-, múzeum-, színházlátogatás, kapcsolattartás művészeti iskolákkal. Az idegen nyelvek gyakorlására ad lehetőséget a nemzetközi pályázatokon való részvétel. *Az iskolán kívüli szervezeti formák* főleg a serdülőkorban, a 7-10. évfolyamokon válnak különösen fontossá, és valamilyen érdeklődési, tevékenységi körben a speciális irányú fejlődést és a pályaorientációt szolgálják.

A 8-12. osztályban legfontosabb feladat a felvételi vizsgára való felkészítés. Ezzel is segítve, hogy tanulóink képességüknek, tehetségüknek megfelelő iskolatípusban folytassák tanulmányai-

kat.

A *zenei tagozaton* az emelt óraszámú ének-zene órákon és az énekkarokon színvonalas munka folyik. A tehetséggondozás feladatai: a sikeres fellépésekre, koncertekre, rádiófelvételekre, nemzetközi fesztiválokra, versenyekre való felkészülés. A minden nyáron megszervezett kórustábor kiváló alapot nyújt a következő tanév kórusmunkájához. Célunk, hogy diákjaink a 12. évfolyamig intézményünk tagozatos gimnáziumának tagjai maradjanak. Iskolánk alapfokú művészeti iskola is, amely különböző tagozataival lehetőséget ad a tehetséges gyermekek adottságainak fejlesztésére.

5. A tehetséggondozás feladatai és lehetőségei a művészeti alapiskolában

A művészeti alapiskola a különböző művészeti ágak tanításával szolgálja a személyiség fejlesztését.

Az alapfokú művészetoktatás ágazatai és tanszakai:

Zeneművészeti ág:

Népzene

Hangszeres tanszak:

- népi hegedű
- népi brácsa
- népi bőgő, cselló, ütőgardon, dob

Vokális tanszak:

- népi ének

Táncművészeti ág:

- néptánc tanszak

Képző- és iparművészeti ág:

- grafika tanszak
- festészet tanszak

Színházművészeti – bábművészeti ág:

- színjáték tanszak

A család és az iskola felelőssége, hogy időben biztosítsa az alkotókészségek fejlesztését, a gyermek kreativitásának kibontakoztatását, improvizációs készségük fejlődését, teljesítményük fokozását.

A gyermek képességei kibontakoztatásához egyéni tehetség-fejlesztő programok alakíthatók ki. Mindezeket a célokat kellő anyagi feltételekkel, jól képzett, jól felkészített, lelkes pedagógusokkal, kellően motivált szülői, gyermeki háttérrel érhetjük el.

Az alapfokú művészetoktatás alapfeladata a tehetséggondozás. A művészeti nevelés minden tevékenységének a fenti cél megvalósulását kell segítenie.

A tantárgyi programok alapvetően szolgálják, biztosítják a személyiség fejlődését, a tehetség kibontakoztatását, ápolását.

A tehetséggondozást teszik lehetővé a törvény által biztosított egyéni foglalkozások, kiscsoportos műhelyfoglalkozások, az intézmény által biztosított személyi és tárgyi feltételek, elméleti ismeretek.

A tehetséggondozás érdekében emelt szintű, „B” tagozatos képzést nyújtunk azoknak a növendékeknek, akik kiváló képességűek, kiemelkedő szorgalmúak, és előmenetelük alapján a képzésre alkalmasak. A „B” tagozaton való maradásról minden tanév végi vizsgán döntést hoz a bizottság.

A kiemelkedő képességű növendékek tanításával egyenrangúnak tekintjük az átlagos képességű tanulókkal való foglalkozást, a népzene, népi ének, a drámajáték, a képzőművészetek megszerettetését, e műveltség iránti igény felkeltését és erősítését és a velük folytatott személyiségformá-

lást. Ennek érdekében az „A” tagozatos tanulókkal olyan programot valósítunk meg, amely a tanterv keretei között maximálisan figyelembe veszi egyéb iskola elfoglaltságaikat is.

A tehetséggondozási munkában kiemelkedő szerepet kap az évente megrendezésre kerülő Kodály Zoltán napok rendezvénye, kétévente az Alba Regia Nemzetközi Gyermekkórus Fesztivál, a Fehérvári Ének Nemzetközi Énekkari Találkozó, valamint a „Szállj elő zöld ág” néptánc-találkozó programjainak való fellépés, valamint az évenként megrendezésre kerülő alsó tagozatos néptánc fesztiválon való szereplés. Szintén fontos szerepet kapnak a különböző bemutatók, kiállítások, versenyek, alkalmi fellépések, valamint a jutalmazási – elismerési rendszer. Az iskolai könyvtár, videó, CD, fotózás, folyóiratok, számítógéprendszer a tehetséggondozás lehetőségének széles skáláját biztosítják.

VIII. A tanulók intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Az emberi méltóság tiszteletben tartásával és mások érdekeinek, jogainak sértése nélkül minden diák véleményt mondhat minden, az iskola életével kapcsolatos személyről, eseményről, eljárásról. A tanuló a véleményét önállóan, saját maga, illetve a tanulók képviselője útján mondhatja el. Véleményüket szervezett formában nyilváníthatják ki a diákok az érdekeiket képviselő fórumon. Ez a fórum a Diákönkormányzat. (DÖK) Az iskolánkban működő DÖK szervezetébe minden tanuló választó és választható. A megválasztott tanuló a diákok érdekeit képviseli a DÖK ülésén. A tanulók nagyobb közösségét érintő ügyek eldöntése előtt ki kell kérni a DÖK véleményét. A tanulók nagyobb közösségének minősül véleményezési szempontból az a közösség, amely az iskola tanulóiból 50 főt magába foglal.

A tanulókat közvetlenül érintő igazgatói, nevelőtestületi döntések előkészítő szakaszában az iskolavezetés kikéri a DÖK véleményét, javaslatát. Ezeknél az intézményi döntéseknél a DÖK gyakorolhatja véleményezési jogkörét.

Az iskolai DÖK egyetértési jogával élhet a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározásakor, az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor, a Házirend, az SZMSZ diákokra vonatkozó részeinek elfogadásakor, illetve módosításakor.

Tanévenként legalább egy alkalommal megrendezésre kerülő diákközgyűlésen értesülhetnek tanulóink a DÖK munkájáról, a tanulói jogok helyzetéről. Véleményüket elmondhatják minden felmerülő kérdéssel, javaslatot tehetnek a házirend módosítására is.

A gyűlés előkészítése, szervezése a DÖK- vezetés és a segítő tanár feladata. A diákgyűlés idejét az éves munkatervben határozza meg az igazgató. A gyűlésen részt vesznek az osztályközösségek képviselői, a tantestület tagjai és az iskolavezetés. A közgyűlést két héttel előre írásban meg kell hirdetni. A közgyűlésen született döntésekről a tanulók az osztály képviselőjétől vagy az osztályfőnöktől értesülhetnek.

A DÖK évente egy tanítás nélküli munkanapról dönt az alábbiak szerint: szeptember 10-ig írásban átnyújtja a nap időpontjára és programjára vonatkozó javaslatát, amelyet a tantestület véleményez és az igazgató hagy jóvá.

A tanuló joga, hogy szóban illetve írásban tájékoztatást kapjon személyét, tanulmányait, egyéb iskolai elfoglaltságait érintő kérdéssel - a lehető legrövidebb időn belül- szaktanárától, osztályfőnökétől, a nevelőtestulettől vagy az igazgatójától

Amennyiben a diákok úgy érzik, hogy egy iskolai döntés során jogaik, érdekeik sérültek, segítségért fordulhatnak szóban vagy írásban, személyesen vagy osztályuk választott képviselőjén keresztül a DÖK-hoz, vagy közvetlenül tanáraikhoz, osztályfőnökükhöz, az igazgatóhoz, akik az ügyben, érdemben eljárni kötelesek.

A tanulók, illetve a tanulók nagyobb közösségét érintő írásbeli kérdést a vezetőség kivizsgálja, arról 15 napon belül írásban döntést hoz, s azt indokolja. A tanuló az őt megillető jogokról az osztályfőnökétől, ha az érintettség miatt ez nem megoldható, akkor az igazgatótól, igazgatóhelyettesétől vagy a

DÖK- segítő pedagógustól kaphat választ.

Minden a tanulóval kapcsolatos döntést írásban közlünk a tanulóval illetve szüleivel, mely ellen 15 napon belül joguk van eljárást kezdeményezni a törvény keretein belül.

Intézményünk támogatja a média minden formáját.

IX. A szülők, a tanulók és pedagógusok együttműködésének formái

A gyermek fejlődését két alapvető nevelési tényező határozza meg, a család és az iskola. Szülőknek, pedagógusoknak közös céljuk: minden egyes tanuló személyiségének harmonikus, optimális fejlesztése. Ez csak akkor lehetséges, ha a pedagógus és a szülő társak a nevelésben, erejüket egyesítve, azonos célokért, egybehangoltan végzik emberformáló munkájukat.

Ezen együttműködés

- *Alapja:* a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség.
- *Megvalósulási formái:* a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység.
- *Feltétele:* a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség.
- *Eredménye:* a családi és iskolai nevelés egysége és ennek nyomán kedvezően fejlődő gyermeki személyiség.

A gyermekek nevelése, egészséges testi és pszichikai fejlődése a családban kezdődik. Itt sajátítja el többek között a társas érintkezés szabályait, szokásait, formálódik a viszonya a felnőttekhez. A szülők példája igen jelentősen befolyásolja a gyermekek személyiségének fejlődését. A pedagógus feladata, hogy meggyőző példa, tudományos igényű, közérthető érvelés alapján győzze meg, segítse a szülőket a következetes nevelés sikeres megvalósításában.

Az iskola és a szülői nevelés összhangját a következő fórumok segítik:

1. Szülői értekezlet - feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása
- a szülők tájékoztatása:
 - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről
 - az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól
 - a helyi tanterv követelményeiről
 - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról
 - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról
 - a művészeti csoportok működéséről, eredményeiről, sikereiről
 - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről
 - az iskolai és az osztályközösség céljairól, eredményeiről, problémáiról, tervezett programjairól, munkatervéről
 - a tankönyvek, segédkönyvek beszerzésével kapcsolatos iskolai döntésekről.(EMMI/82.§ 5. bekezdés)
 - a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola vezetőségének.

2. Fogadó óra - feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal.

3. Nyílt nap – feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről, valamint az iskolában folyó művészeti oktatásról.

4. Családlátogatás - feladata a gyermek családi háttérének, körülményeinek megismeré-

se, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztése érdekében.(Szükség szerint)

5. **Előadások szervezése**

- logopédus
- pszichológus
- egészségügyi szakember (orvos, védőnő) meghívásával

6. **Pályaválasztási tanácsadás**

7. **Közös kirándulások, erdei iskolai táborok**

A szülők részéről az együttműködés formái:

- aktív részvétel az iskolai rendezvényeken
- ötletnyújtás az előadások témáihoz
- együttműködő magatartás
- nevelési problémák őszinte megbeszélése, közös megoldása
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzése
- érdeklődő, segítő hozzáállás
- szponzori segítségnyújtás

A tanulói érdekérvényesítés kollektív formáinak kiépítéseinek lehetőségeit a házirend és a diákönkormányzatok szervezeti és működési szabályzata határozza meg.

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervekről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- Az iskola igazgatója évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén.
- A diákönkormányzat vezetője a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- Az osztályfőnök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel, a szülői munkaközösséggel.

Az iskolában a szülők jogaik érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében az intézmény működését, munkáját érintő kérdésekben véleményezési, javaslattevő joggal rendelkező szülői szervezetet hozhatnak létre. Amely figyelemmel kíséri:

- a gyermeki, tanulói jogok érvényesülését
- bármely kérdésben tájékoztatást kérhet a nevelési-oktatási intézmény vezetőjétől
- az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.

A gyermek és a kiskorú tanuló szülőjével minden, a gyermekével összefüggő adat közölhető, kivéve, ha az adat közlése súlyosan sértené a gyermek, tanuló testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnök tájékoztatják. Az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői munkaközösség választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten.

A szülők és tanulók az iskola legfontosabb dokumentumairól, aktuális programjairól az iskola honlapján is tájékozódhatnak

Az iskola belső közösségei, partnerei

A partner megnevezése	Kapcsolattartás módja	Kapcsolattartás gyakorisága	Felelős
Belső partnerek	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tanár - szülő kapcsolat, együttműködés ○ A pedagógusok ○ Tanulók 		
Szülők Szülői Szervezet	Fogadóra, Szülői értekezlet Személyes találkozások Szülői Szervezet értekezletei Tanár- szülő bál Elektronikus napló, bizonyítvány	Kéthavonta, évente legalább kétszer, alkalmanként, folyamatos	Osztályfőnök, szaktanár Igh. Igazgató
Tanulók DÖK	Tanóra, Osztályfőnöki óra Személyes beszélgetés Iskolai rendezvények Iskolagyűlés	Folyamatos Évente legalább egyszer	Szaktanár, of, DÖK patronáló tanár
Tantestület munkaközösségek	Személyes, írásos, óralátogatás, Órán kívüli tevékenység ellenőrzése, Írásos dokumentumok ellenőrzése Munkaközösségeken keresztül	Napi, folyamatos	Igazgató, igazgató- helyettesek Munkaközösség- vezetők
Kodály Zoltán Isko- la és Művészeti Központ Alapítvány	Kuratóriumon keresztül Kuratórium vezetőjével Éves beszámoló	Folyamatos Versenyek, szereplések, programok támogatása Táborszások támogatása Ösztöndíj odaitélése	Általános igazga- tóhelyettes

Az iskola külső kapcsolatainak rendje

Az iskola,

- a társadalmi igényeket kifejező oktatási kormányzat normái és szándéka szerint,
- a belső partnerek középpontba állításával,
- a tanulók és szülők jelen igényei és jövőbeli célkitűzéseinek kielégítése érdekében működik.

Az iskola nem zárt intézmény, együttműködik számos intézménnyel. Az iskola folyamatosan figyelemmel kíséri a partnerekkel való kommunikáció során igényeiket, a lehetőségekhez mérten törekszik az igények kielégítésére.

Az intézmény rendszeres kapcsolatot tart:

A/ Egyes kiemelt intézményekkel, szervekkel:

- a fenntartóval,
- az önkormányzattal
- más oktatási intézményekkel,
- az intézményt támogató szervezetekkel;

B/ A gyermekjóléti szolgálattal;

C/ Az egészségügyi szolgáltatóval;

D/ Egyéb közösségekkel.

A/ Egyes kiemelt intézményekkel, szervezetekkel való kapcsolattartás

A fenntartóval való kapcsolat:

1. Az intézmény és a fenntartó **kapcsolata folyamatos**, elsősorban a következő területekre terjed ki:

- az intézmény átszervezésére, megszüntetésére,
- az intézmény tevékenységi körének módosítására,
- az intézmény nevének megállapítására,
- az intézmény pénzügyi tevékenységére
- az intézmény ellenőrzésére:
 - szakmai munka eredményessége tekintetében,
 - az ott folyó gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységre, valamint
 - a tanuló és gyermekbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedések tekintetében,
- az intézményben folyó szakmai munka értékelésére.

2. Az intézmény és a fenntartó kapcsolata eseti:

- az intézmény SZMSZ és a nevelési/pedagógiai programja azon pontjai esetében, amelyek többletkötelezettséget jelentenek a fenntartó számára, a fenntartóval való egyeztetés szükséges.

A fenntartóval való kapcsolattartás formái:

- szóbeli tájékoztatásadás,
- írásbeli beszámoló adása,
- egyeztető tárgyaláson, értekezleten, gyűlésen való részvétel,
- a fenntartó által kiadott rendelkezés átvétele annak végrehajtása céljából,
- speciális információ-szolgáltatás szakmai tevékenységéhez kapcsolódóan.

Más oktatási intézményekkel való kapcsolattartás

Az intézmény más oktatási intézményekkel kapcsolatot alakíthat ki.

A kapcsolatok lehetnek:

- szakmai,
- kulturális,
- sport és egyéb jellegűek.

A kapcsolatok formái:

- rendezvények,
- versenyek.

B/ A gyermekjóléti szolgálattal való kapcsolattartás

- Az intézmény kapcsolatot tart a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a:
 - gyermekjóléti szolgálattal, illetve
 - gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más:
 - személyekkel,
 - intézményekkel és
 - hatóságokkal.
- Az intézmény segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni.

- A kapcsolattartás formái, lehetséges módjai:
 - a gyermekjóléti szolgálat értesítése – ha az intézmény a szolgálat beavatkozását szükségesnek látja,
 - esetmegbeszélés – az intézmény részvételével a szolgálat felkérésére,
 - a gyermekjóléti szolgálat címének és telefonszámának intézményben való kihelyezése, lehetővé téve a közvetlen elérhetőséget,
 - előadásokon, rendezvényeken való részvétel az intézmény kérésére.

C/ Az egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartás

Az intézmény a gyermek rendszeres egészségügyi felügyeletét egészségügyi szolgáltató bevonásával oldja meg. Az egészségügyi szolgáltatóval az intézménynek folyamatos kapcsolata van.

A szolgáltatást a szolgáltató szolgáltatási szerződés alapján biztosítja az intézménynek.

A kapcsolattartás részletes formáját, módját a szerződésben az intézményben jelentkező jogos igények szerint kell rendezni.

D/ Az intézmény egyéb közösségekkel való kapcsolattartása

Az intézmény egyéb közösségekkel való kapcsolattartására a közösségi szervező, kulturális és sport tevékenység jellemző. Összetartó szerepe jelentős. A külső kapcsolattartás a hagyományos rendezvényekben, illetve más jellegű programokban jelenik meg.

Az intézményt támogató szervezetekkel való kapcsolattartás

Kiemelt szempontjai, hogy:

- a támogató megfelelő tájékoztatást kapjon az intézmény
 - anyagi helyzetéről,
 - támogatással megvalósítandó elképzeléséről, és annak előnyeiről,
- az intézmény a kapott támogatásról és annak felhasználásáról olyan nyilvántartást vezessen, hogy abból a támogatás felhasználásának módja, célszerűsége stb. egyértelműen megállapítható legyen; a támogató ilyen irányú információigénye kielégíthető legyen.

Az intézményvezető feladata, hogy az intézmény számára minél több támogatót szerezzen, s azokat megtartsa.

Az intézmény külső kapcsolatait jelentő szervezetek felsorolását a táblázat tartalmazza.

Kapcsolattartás célja, formái, módja

<p>Céljaink</p>	<p>Az igények megismerésével közös értékrend alakuljon ki az iskola és partnerei között a hatékony együttműködés, a tanulók érdekében.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A fenntartó igényeinek megfelelő működés - Sokoldalúan képzett pedagógusok, az iskolában folyó pedagógiai munka eredményességének növekedése - Nevelési problémák csökkenése, megfelelő módszer után, integráció - Tanulási nehézségekkel küzdő tanulók kiszűrése, megfelelő személyre szabott fejlesztési program, egyéni bánásmód megtanítása, a tanulók felzárkóztatása, integráció - A szülőkkel való kapcsolattartás, a megfelelő intézménybe irányítás - A tanulók hangképzésből adódó problémáinak megoldása, beszédjavítás, diszlexia-prevenció - A szociális és nevelési problémával küzdő családok, csonka családok - lehetőség szerint - anyagi, erkölcsi támogatása rászorultság alapján, - Szükség szerint gondozásba-vétel, nevelési tanácsadás, - Egészségügyi problémák időbeni kiszűrése, - Szükség szerint megfelelő szakrendelésre való beutalás, - Felvilágosítás, egészséges életmódra nevelés - Az óvodákkal való jó munkakapcsolat kiépítése, az első osztályosok beiskolázásának megkönnyítés 	
<p>Partner</p>	<p>Kapcsolattartás módja</p>	<p>Kapcsolattartás gyakorisága</p>
<p>1. Kormányhivatal</p> <p>2. Székesfehérvári Tankerületi Központ</p> <p>3. Fejér Megyei Kormányhivatal Gyámhivatala</p> <p>4. Székesfehérvár Megyei Jogú Város önkormányzata SZIK</p>	<p>pedagógiai-szakmai ellenőrzés az intézmény saját céljainak megvalósulására alapozva értékkel és az intézmény szakmai fejlődéséhez támogatást ad ellenőrzés, intézményellenőrzés két-évente</p> <p>Az intézményben alkalmazott pedagógusok munkájának értékelése, ellenőrzése</p> <p>Igazolatlan hiányzás miatti értesítés</p> <p>Az iskola fenntartójával</p> <ul style="list-style-type: none"> - Írásos formában - Személyesen, telefonon - Igazgatói értekezleteken <p>A pedagógiai és gazdasági munka ellenőrzése a nevelő oktató munka tervezése, szervezése, irányítása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tárgyi, infrastrukturális feltételek biztosítása - Gazdálkodási feltételek <p>Biztosítja a működéshez szükséges ingatlant, s berendezést és a biztonságos működtetést</p> <p>írásban</p> <ul style="list-style-type: none"> - igazolatlan hiányzás miatti értesítés, - magántanulói státus - fellebbezés <p>biztosítja a gyermekétkeztetést</p>	<p>Állandó munkakapcsolat</p> <p>Az KLIK ellenőrzési értékelési terve alapján dokumentum elemzés</p> <p>Alkalmanként.</p>

5. Pedagógiai Szakmai Szolgáltatást Nyújtó Intézmény (POK)	<ul style="list-style-type: none"> - Továbbképzések, - Szakmai előadások - Szakmai segítségnyújtás - Módszertani bemutatók szervezése - Pályaválasztási tanácsadás szülői kérésre 	esetenként
6. Pedagógiai Szakszolgálatok	-	
A. Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat	<ul style="list-style-type: none"> - Írásos vizsgálatkérés - Szakvélemények nyújtása, összegzése, feladatok meghatározása 	esetenként
B. Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága	<p>A Nevelési Tanácsadó, illetve az iskola, Gyermek Neurológia, Beszédjavító javaslatára, kérésére vizsgálat</p> <p>A fejlesztés irányának kijelölése, ez alapján készíti el az iskola szükség szerint az egyéni fejlesztési tervet</p>	esetenként
C. Beszédjavító Intézet	<p>Tanév elején az alsó tagozatos tanulók, és igény szerint problémás, diszlexiás zavarokkal küzdő felsős tanulók szűrése</p> <p>fejlesztő foglalkozások tartása a kiszűrt tanulóknak</p>	Tanév eleji felmérés után a kiszűrt tanulók beosztása fejlesztő foglalkozásokra.
7. CSALÁDSEGÍTŐ KÖZPONT Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ Gyermekjóléti Központ	<ul style="list-style-type: none"> - A tanév elején (majd folyamatosan) a gyermekvédelmi felelős kiszűri a rászorult tanulókat és szükség szerint egyeztet a gyermekjóléti szolgálat családgondozóival - Egyeztetés, véleménykérés hátrányos helyzetű diák számára magántanulói státus kérése esetén - Tanköteles tanuló igazolatlan hiányzása eléri a 10 órát 	Rendszeres kapcsolat tartása a hivatalos ügyintézés során az illetékes családgondozókkal - Esetmegbeszélés személyesen, telefonon
8. KARITATÍV SZERVEZETEK SZETA	Szociális rászorultság alapján lehetőség szerint anyagi támogatás	<ul style="list-style-type: none"> - Gyermekvédelmi felelősök klubja - Személyes, írásos - Alkalmanként rendezvények, akciók
9. EGÉSZSÉGÜGYI APPARÁTUS Iskolaorvos, védőnő	<p>Kötelező vizsgálatok, oltások, szűrések</p> <p>Felvilágosító előadások</p> <p>Egészséges életmódra nevelés</p>	Alkalmanként Hetente fogadóóra felvilágosító előadások tartása
10. TÁRSINTÉZMÉNYEK a/ Óvodák	<ul style="list-style-type: none"> - Műsorok, - Módszertani bemutatók, - Nyílt nap szervezése óvónőknek, - Megbeszélés a beiskolázással kapcsolatban - Tehetségkutató az óvodákban 	Alkalmanként Igény szerint
b/ Általános iskolák	<ul style="list-style-type: none"> - Versenyek, - Továbbképzések, - Bemutató órák, - Szakmai tanácskozások 	Előzetes tervezés alapján
c/ Középiskolák	<ul style="list-style-type: none"> - Nyílt napokon való részvétel - Felvételi előkészítőkon való részvétel 	Továbbtanulás időszakában előkészítők, felvételi

d/ Zeneiskolák, művészeti iskolák	Tanulókon keresztül: - Hangszertanulás - Néptánc	A tanév folyamán folyamatos
11. TÁRSADALMI SZERVEZETEK: - A Zenei Nevelésért Alapítvány - Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége - KÓTA - Honvédség és Társadalom Baráti Kör	A szerződésben meghatározottak szerint	alkalmanként
12. Egyházak	Az előzetesen évente felmért szülői igény szerint hit- és erkölcstan tanítása./ szabadon választható tan- tárgy. A hitoktatókkal folyamatos konzultáció Karácsonyi hangversenyre, templomi hangverse- nyekre megegyezés alapján helyszín biztosítása	A tanév folyamán folyamatos alkalmanként

X. A tanulmányok alatti vizsgák és alkalmassági vizsga szabályai, valamint a gimnáziumi szóbeli felvételi vizsgakövetelményei

A tanuló osztályzatait az évközi teljesítménye és érdemjegyei során szerzi meg, de érdemjegyeit meg lehet állapítani osztályozóvizsgán, különbözeti vizsgán, pótló- és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján is. Ezeknek a vizsgáknak a szabályozása megtalálható a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 64.§ - 74.§-ig. Ennek a rendeletnek a 76.§-a pedig szabályozza az alapfokú művészeti iskolában a művészeti alapvizsga és záróvizsgával kapcsolatos szabályokat.

A gimnáziumi tanuló, ha teljesítette az adott tantárgy tantárgyi követelményeit, abból előrehozott érettségi vizsgát tehet. Amennyiben eredményes előrehozott érettségi vizsgával rendelkezik, felmentést kap a további óralátogatás alól, valamint félévi és év végi érdemjegye megegyezik az előre hozott érettségi vizsga eredményével.

A gimnázium 9. osztályába jelentkező tanulóknak ének-zene tantárgyból szóbeli felvételi vizsgát kell tenniük az alkalmasság megállapítása miatt.

A szóbeli vizsga anyaga: lapról olvasás, dallamírás, éneklés, valamint lehetőség van a hangszeres tudás bemutatására, valamint felvételi elbeszélgetés az általános műveltség felmérésére és a motiváltságra.

XI. A felvétel és átvétel szabályozása

1. Iskolánk a beiskolázási körzetéből minden iskolaérett jelentkező tanköteles tanulót köteles felvenni az **első osztályába**.
2. Az **ének-zenei irányultságú osztályba** jelentkező gyermekek felvételi beszélgetésen (zenei hallás, ritmusérzék, éneklési készség) vesznek részt. Ennek tartalmáról a szülőket tájékoztatjuk.
3. A felvételi eljárás rendjét a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 22-25.§-ai határozzák meg.
4. A **gimnázium 9. osztályába** jelentkező tanulóknak részt kell venniük a központi írásbeli felvételi vizsgán, melynek anyaga: anyanyelv (magyar nyelv és irodalom) és matematika. Valamint szóbeli vizsgát kell tenniük ének-zene tantárgyból. A felvételi vizsgán szerzhető, összesen 100 pont megoszlása:

- hozott pontok: 7. osztály év végi és 8. osztály félévi eredmények alapján maximálisan 25 pont;
- szerzett pontok: a közös írásbeli anyanyelv és matematika, valamint az ének-zene szóbeli felvételi eredmények alapján 25-25-25 pont, összesen maximálisan 75 pont.

A kilencedik évfolyamra jelentkezők felvételi kérelméről az EMMI 20/2012 (VIII.31.) rendelet 26-27.§ paragrafusai szerint dönt az iskola.

5. Felvétel a művészeti iskolába

A szülő kérheti gyermeke felvételét az alapfokú művészeti iskola kiválasztott szakára, jelentkezési lap kitöltésével.

A jelentkezés után a tanuló felvételi meghallgatáson vesz részt, melynek eredménye alapján iratkozhat be a művészeti iskola megfelelő tanszakára. A tanulóknak a művészeti iskola megfelelő évfolyamába sorolása nem feltétlenül felel meg az általános iskolai vagy gimnáziumi évfolyamnak.

6. A tanulók más iskolából való átvételének szabályozása:

- A beiskolázási körzetbe tartozó tanköteles korú tanulókat az általános iskolai osztályokba az iskola köteles felvenni, akár ének-zene tagozatos osztályba is. A tanulók beilleszkedését egyéni segítségnyújtással és türelmi idő biztosításával kell segíteni. Szükség esetén különbözeti vizsgát kell tennie, illetve évfolyamot ismételnie.

- A nem beiskolázási körzetbe tartozó tanulókat, akár az általános iskolai, akár a gimnáziumi osztályokba, szükség esetén különözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő bizsításával, vagy évfolyamisméttléssel lehet átvenni. A 2-8., illetve a 10-12. évfolyamba jelentkező tanulóknál – az iskolánk helyi tantervében meghatározottak értelmében – különözeti vizsgát kell tennie a tanulóknak azokból a tárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzései alapján – nem tanult. Az ének-zenei tagozatra való átjelentkezés esetén ének-zenei felvételi elbeszélgetés is van.
- Az átvételről az iskola igazgatója dönt, döntése előtt kikéri az igazgatóhelyettesek és az érintett osztályfőnök véleményét. Döntésénél figyelembe veszi még a szülő kérelmének indoklását, a tanuló előző tanulmányi eredményét, magatartás és szorgalom jegyeit, az adott évfolyamra járó tanulóknak létszámát, az érintett pedagógusok véleményét. Tanköteles tanuló esetében az átvételt megelőzően befogadó nyilatkozatot állítunk ki. Az átvételre való jelentkezéskor be kell mutatni a tanulóknak az elvégzett évfolyamokat igazoló bizonyítványt, a szülő átjelentkezési kérelmét.

Az iskolába jelentkező tanulóknak felvételének elvei

1. Iskolánk a beiskolázási körzetéből - melyet a fenntartó határoz meg - minden iskolaérett jelentkező tanköteles korú tanuló felvesz az **első osztályba**.
2. Az **ének-zenei irányultságú osztályba** jelentkező gyermekek képességvizsgán (zenei hallás, ritmusérzék, éneklési készség), felvételi beszélgetésen vesznek részt. Ennek tartalmáról a szülőket tájékoztatjuk.
3. A **körzeten kívüli és vidéki** gyerekek felvételéről szülői kérelem alapján - az KLIK-kel történt egyeztetés után - az igazgató dönt.
4. **Gimnáziumba lépéskor** a tanulóknak magyar és matematika tárgyból központi írásbeli-felvételi vizsgát tesznek. Ének-zenéből lapról olvasási, dallamírási és éneklési készségükről írásbeli és szóbeli vizsgán adnak számot.

A **2011. évi CXCV. Nemzeti Köznevelési Törvény** 50. § (4) bekezdése figyelembe vételével a következő módon szabályozzuk iskolánk 8. évfolyamos tanulóinak gimnáziumunkban való folyamatos továbbhaladásának követelményeit. Az iskolánkban végzett 8. osztályos tanulóknak a gimnáziumunk 9. osztályában folytathatják tanulmányaikat, ha :

- 8. osztályban félévkor legalább 4,0 tanulmányi átlageredményt értek el;
- a tanulmányi átlageredménybe nem számíthatók be a következő készségtantárgyak: testnevelés, rajz, technika;
- alkalmasnak kell lennie ének-zene tantárgyból a pedagógiai program követelményeinek teljesítésére.

Ha a tanuló az általános iskolánkban ének-zene tagozatra járt, és ének-zenéből 8. osztályban a félévi értékelésnél jeles osztályzatot kapott, akkor mentesül az ének-zene alkalmassági vizsga alól.

A halmozottan hátrányos helyzetű, iskolánkban végzett 8. osztályos tanulóknak a gimnáziumunk 9. osztályában folytathatják tanulmányaikat, ennek tartalmi követelményei:

- 8. osztályban félévkor legalább 3,8 tanulmányi átlageredményt értek el;
- a tanulmányi átlageredménybe nem számíthatók be a következő készségtantárgyak: testnevelés, rajz, technika;
- alkalmasnak kell lennie ének-zene tantárgyból a pedagógiai program követelményeinek teljesítésére.

5. Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét május 31. napjáig betöltse, vagy ha ezt csak december 31. napjáig tölti be, a szülő kérje gyermeke felvételét. A tankötelezettség kezdete annál a gyermeknél eshet a 8. életévre, aki augusztus 31. utáni időpontban született.

6. Az első osztályba történő beiratkozáskor be kell mutatni:

- a szülő személyi igazolványát, lakcímkártyáját,
- a gyermek lakcímkártyáját,
- a gyermek felvételét javasló óvodai szakvéleményt (ha a gyermek óvodás volt),
- a nevelési tanácsadó felvételt javasló szakvéleményét (ha a gyermek nem volt óvodás, vagy ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta),
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

7. A 9. osztályba történő beiratkozáskor be kell mutatni:

- a tanuló személyi igazolványát,
- a tanuló egészségügyi könyvét,
- az általános iskolai tanulmányok befejezését igazoló bizonyítványt.

8. A 2-8. osztályba történő átvételnél be kell mutatni:

- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot,
- írásbeli kérvény az átiratkozás indokaival,
- a gyermek egészségügyi könyvét.

9. A 10-12. osztályba történő átvételénél be kell mutatni:

- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot,
- írásbeli kérvény az átiratkozás indokaival,
- a gyermek egészségügyi könyvét.

10. A 2-8. illetve a 10-12. évfolyamba jelentkező tanulóknak - az iskolánk tantervében meghatározott követelmények alapján - különbözeti vizsgát kell tennie azokból a tárgyakból, amelyeket előző iskolájában - a bizonyítvány bejegyzése alapján - nem tanult.

Az általános iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók átvételéről:

- a szülő kérésének,
- a tanuló előző tanulmányi eredményének,
- magatartás és szorgalom jegyeinek,
- illetve adott évfolyamra járó tanulók létszámának
- és az érintett pedagógusok véleményének figyelembe vételével

az **iskola igazgatója dönt**. Az igazgató döntése előtt **kikéri az igazgatóhelyettesek** és az érintett **osztályfőnök véleményét**.

11. Az ének-zenei tagozaton a meghatározott ének-zenei **képességvizsgálat** előzi meg a döntést.

Tanulói jogviszony a művészeti iskolában

A szülő a gyermek tanköteles korától, - ha megfelel az iskolaérettség szintjének – kérheti gyermeke felvételét az alapfokú művészetoktatási intézmény kiválasztott szakára. A gyermek beiskolázhatósága nem csak a testi erőnlétnek, hanem értelmi, érzelmi fejlődésének is függvénye. Nem kerül felvételre a gyermek, ha nem iskolaérett.

A jelentkezés után a tanulónak **felvételi meghallgatáson** kell részt vennie.

- A meghallgatás ideje minden év május közepe
- A pótfelvételi ideje: szeptember 1-2. hete

A meghallgatás szabályai:

I. A meghallgatásnak olyannak kell lennie, hogy képet adhasson a jelentkezők alapvető készségeiről, képességeiről, érdeklődési köréről.

II. A belépési követelmények megállapítása során a szakoknak megfelelően következő **eljárásokat** alkalmazzuk:

1. felvételi beszélgetés
2. rajzolás
3. kézügyesség felmérése
4. mozgás, zenei hallás és ritmusérzék vizsgálata

III. A meghallgatás során:

- a jelentkezőket háromfős bizottság hallgatja meg.
- a tanárok az igazgató megbízásából látják el feladatukat.
- a felvételi pontozásos értékelése 0-10 pontig terjed.
- a sikeres felvételihez az összes pontszám 70%-a kell.
- a felvételiéről jegyzőkönyv készül.

Felvételi minimum követelménye:

1. Népi hangszer, népi ének tanszak esetén:

- A felvételiző ritmus- és dallamérzéke megfelelő, fejleszthető legyen, érezze a dallam-irányt, rövid dallamokat képes legyen visszaénekelni. Hangszeres szakokra való jelentkezés esetén a hangszeres tanár tesz javaslatot a gyermek manuális alkalmasságára.

2. Néptánc tanszak esetén:

- A felvételiző ritmus- és dallamérzéke megfelelő, fejleszthető legyen, érezze a dallam-irányt, rövid dallamokat képes legyen visszaénekelni. Mozgása összerendezett.
 - o Térbeli tájékozódása jó, a térbeli irányokat ismeri.

3. Festészet és grafika tanszak esetén:

- Irányok, térbeli helyzetek látvány utáni felismerése jó. Kreativitás, biztonságos ceruza-használat.

4. Színjáték tanszak esetén:

- Mozdulás és ritmusérzék, érthető, tiszta beszéd. Beszédkészség: mondatalkotás. Zenére történő önálló mozgás. Ritmus visszaadás (taps, kopogás, egyenletes járás).

IV. Gyermek **felvételi eredményéről** a művészeti iskola **10 napon belül értesíti a szülőt**. A felvételi döntés elutasítása esetén a döntés ellen 15 napon belül fellebbezést nyújthat be a szülő illetve a gondviselő.

Beiratkozás

Az intézménybe való beiratkozás előtt a szülő megismerheti a művészeti képzés programját.

A beiratkozás ideje: május 3-4. hete és szeptember 1. hete

A beiratkozás formai feltételei:

- szülői nyilatkozatok
- kötelezettségvállalások

Az intézményi szolgáltatásokat igénybevevők koruk szerint az alábbi besorolástól eltérhetnek, a művészeti iskolai évfolyamba sorolásnak nem feltétlenül kell megfelelnie az általános iskolai évfolyamnak. Későbbi kezdés is lehetséges.

Tanszak neve	az általános iskola 1. osztályától	az általános iskola 2. osztályától	az általános iskola 3. osztályától
Népi hangszer	Hangszer 1. osztály:	Hangszer 2. osztály	Hangszer 3. osztály
Népi ének	Ének 1. osztály	Ének 2. osztály	Ének 3. osztály
Néptánc	Előképző I.	Előképző II.	Alapfok 1.

Színjáték Drámajáték	Alapfok 1.	Alapfok 2.	Alapfok 3.
Festészet - grafika	Alapfok 1.	Alapfok 2.	Alapfok 3.

Átvétel

- Más művészeti iskolából, zeneiskolából érvényes bizonyítvány alapján felvesszük a tanulót (átjárhatóság biztosítása).
- Magántanártól jövő növendékek előzetes meghallgatás, képességfelmérés után a szaktanárok javaslata alapján kerül besorolásba.

A tanulói jogviszony megszűnése

Megszűnik a tanulói jogviszony:

- ha a tanulót másik iskola átvette, az átvétel napján.
- az alapfok vagy a továbbképző elvégzése után.
- rendkívüli esetben – tanév közben – a tanuló vagy kiskorú tanuló esetén annak szülője által benyújtott írásbeli nyilatkozat alapján is. A jogviszony megszűnésének időpontja a szülői bejelentésben megjelölt nap.
- az utolsó alapfokú évfolyam utolsó napján, ha a tanuló nem tesz művészeti alapvizsgát, valamint az utolsó továbbképző évfolyam záróvizsga letételének napján, illetve, ha a tanuló nem tesz záróvizsgát, az utolsó évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány kiállításának napján
- ha a tanulói jogviszonyát fizetési hátralék miatt az igazgató a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló eredménytelen felszólítása és a tanuló szociális helyzetének vizsgálata után megszünteti, a megszüntetés tárgyában hozott döntés jogerőre emelkedésének napján.
- annak, aki az alapfokú művészetoktatási intézményben igazolatlanul tíz óránál többet mulaszt, feltéve, hogy az iskola a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt legalább kettő alkalommal, írásban figyelmeztette az igazolatlan mulasztás következményeire
- A tanuló jogviszonyára vonatkozó egyéb rendelkezéseket a Házirend és az SZMSZ tartalmazza. (pl. súlyos fegyelmi vétség esetén történő jogviszony-megszüntetés)

XII. Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegélynyújtás olyan beavatkozás, amelyet hirtelen fellépő egészségkárosodás esetén a nak elhárítására vagy további állapotromlás megakadályozásának érdekében végez az észlelő személy. Legfontosabb szerepe, hogy helyes alkalmazásával lehetővé válik az idővesztés minimálisra való csökkentése, amely a maradandó egészségkárosodás nélküli túlélés alapvető feltétele.

Az új NAT-ban szerepel a kötelező elsősegélynyújtás oktatása. Iskolánk kiemelt feladatként kezeli az elsősegély-nyújtási alapismeretek a tanulók által való elsajátítását. A tanterv szerint a hetedik és nyolcadik évfolyamokon az alapfokú ismereteket kell elsajátíttatni a tanulókkal, a középiskolában az újraélesztés is követelményként szerepel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának szervezeti formái:

A tanulók az elsősegély-nyújtási alapismereteket a biológia órák egészségtan fejezeteiben a biológiantárokkal, a testnevelés órákon a testneveléstanárokkal valamint osztályfőnöki órákon az iskolai védőnő segítségével sajátítják el.

Mindhárom tantárgy az elsősegély-nyújtásra vonatkozó témaköreit, követelményrendszerét külön-külön a saját tantervében rögzíti.

A biológia tantárgy 6 és 8 osztályos egészségtan fejezete az elsősegélynyújtásra vonatkozóan a tanulók ismereteinek, jártasságainak, készségeinek fejlesztését tűzi ki célul, valamint azt, hogy a tanulók ismerjék meg a veszélyhelyzetek elhárításának, megoldásának alapvető követelményeit.

A biológia tantárgy egészségtan fejezetében az elsősegélynyújtásra vonatkozóan a témakörök a következők:

Hatodik osztály:

- A nem légző beteg elsősegélye
- A befűvésos lélegeztetés
- Az eszméletlen, jól légző beteg légútbiztosítása
- A stabil oldalfekvő helyzet kivitelezése
- A sebellátás
- Az égés
- A veszélyes foglalkozások, a veszélyes szerek, a veszélyes anyagok
- Mentőhívás

Ezeket a témaköröket csak elméletben veszik a tanulók ebben az életkorban illetve a mentőhívást szituációs játék során gyakorolják.

Nyolcadik osztály:

- A légzés
- A vérkeringés
- Vérzéscsillapítás
- Külső vérzések fajtái
- A csontok sérülései
- Az ízületek sérülései: rándulás, ficam
- Idegentest (szemben, légutakban)

- Mérgezések
- Az ájulás
- A cukorbetegség miatti kóma
- A mellkasi fájdalom
- A tömeges baleset

A 9 -12 évfolyamon a tanulók ugyanezt a tananyagot sajátítják el, csak kibővített változatban és részletesebben.

A testnevelés kerettanterv követelménye, hogy a testnevelés órákon minden egyes testnevelési és sporttevékenység előtt balesetvédelmi és elsősegélynyújtás ismereteket nyújtsanak a testnevelő tanárok.

A testnevelés órák célja, hogy többek között az elsősegélynyújtásra vonatkozóan kialakítsa a gyermekek személyes felelősségét az egészség, sport, életvitel, életmód témaköreiben. Fontos, hogy a tanulók a veszélyhelyzeteket felismerjék, elkerüljék, illetve egy esetleges baleset bekövetkeztekor jól tudjanak reagálni. Úszás órákon az uszoda rendszabályait tartásuk be, a balesetmegelőző intézkedéseket ismerjék meg és tartásuk be. Legyenek az úszás és a vízbiztonság szerepének tudatában, legyenek tisztában az egészséges életmódban és az életvédelemben való fontosságával.

A testnevelés kerettanterve értelmében a hetedik és nyolcadik osztályban követelmény a vízből mentés –életmentés – a társ kimentése. Intézményünkben az úszás oktatása az általános iskola ötödik és hatodik osztályában folyik, így ezt a követelményt a gimnáziumi tantervbe emeltük be. Az úszás órákon az egyes balesettípusok során alkalmazandó elsősegély- nyújtási ismereteket a tanulók szituációs játékokon keresztül sajátítják el.

Az osztályfőnöki órákon hetedik és nyolcadik osztályban a védőnő 10-10 órát foglalkozik a tanulókkal életkoruknak megfelelő és érintő témákkal, többek között az elsősegélynyújtás alapismereteinek oktatásával.

A védőnő által oktatott elsősegélynyújtás alapismereteinek témakörei:

- A baleseti helyszín
- Tájékozódás a baleseti helyszínen
- A balesetet szenvedett ember kimentése
- Az eszköznélküli egyszerű betegvizsgáló eljárások (az eszmélet, a sérülések felkutatása)
- A nem légző beteg elsősegélye (Mivel ez a témakör a hatodik osztályban biológia órán előkerült, ezért inkább a védőnő a gyakorlatot részesíti előnyben.)
- Az AIDS és az elsősegély
- A sérülések elsősegélye: zárt (fedett) sérülés, nyílt sérülés (sebzés)
- Vérzések – Belső vérzések (A külső vérzések fajtáit a nyolcadik osztályban biológia órán sajátítják el a tanulók.)
- Marószerek okozta sérülések
- A csontok sérülései (koponyaboltozat - törés, koponyaalapi-törés, arckoponya-törés, gerinctörés, bordatörés, medencetörés, a végtagok törései)
- A ficam
- A sokk
- Gyakoribb rosszullétek: ájulás, epilepszia, a cukorbetegség miatti kóma (Ezeket a rosszulléteket a nyolcadikos biológia órákon is tanulják a diákok.)

Az osztályfőnöki órákon a védőnő az elméleti oktatást gyakorlati foglalkozással egészíti ki. A tanulók igényei szerint a védőnő az elsősegélynyújtás alapvető ismereteivel kapcsolatos szakkört és versenyt is tart délutáni időpontban. Eszközeit a Vöröskereszt szervezetétől kéri.

XIII. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

A pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök jegyzékét a 20/2012 (VIII.31) EMMI rendelet 2. számú melléklete tartalmazza.